

การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร
โรงเรียนศรีอยุธยาในพระฤกษ์ของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพ

ปริญญาโท
ของ
ชนิษฐา เปรมพงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2550

การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร
โรงเรียนศรีอยุธยาในพระฤทธิของพระเจ้าแห่งกรุงเทพ

ปริญญาโท
ของ
ชนิษฐา เปรมพงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาบัตร

เรื่อง

การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร
โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

ของ

ชนิษฐา เปรมพงษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เตชะคุปต์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เตชะคุปต์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทสำเร็จได้เรียบร้อยด้วยดีได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งกรุณาให้การตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดเวลาการทำปริญญาโทเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ความสำเร็จของปริญญาโทฉบับนี้ยังเป็นผลมาจากความอนุเคราะห์ของ ดร.สมจิตร์ ทวีทรัพย์ประไพ อาจารย์สุทธภา ชาติประดิษฐ์ และอาจารย์พัชรา พุ่มพชาติ ซึ่งได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสอบถามในการทำปริญญาโท ครั้นนี้ออย่างดียิ่ง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณะครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศน์ และโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาสั่งสอนอบรมให้ความรู้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว หนองขุนสาร คุณสมบัติ – สพล เปรมพงษ์ ที่ได้กรุณาให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ชาวปฐมวัยทุกคน ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญาโทและขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือให้ปริญญาโทเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณความดีของปริญญาโทเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา และคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาสั่งสอนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ชนิษฐา เปรมพงษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย	7
ความหมายของเด็กปฐมวัย.....	7
ความสำคัญของเด็กปฐมวัย	7
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	8
จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย	9
ความหมายหลักสูตร.....	10
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	13
จุดมุ่งหมายของการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.....	13
องค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	16
แนวคิดและหลักการในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	17
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	20
พัฒนาการเด็กปฐมวัย	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	23
ความหมายของการมีส่วนร่วม	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การจัดการศึกษา	24
ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	24
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	25
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา.....	29
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา	31
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ...	32
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน	33
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนสถานศึกษา	35
การมีส่วนร่วมในด้านที่ปรึกษา	35
ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	40
งานวิจัยในประเทศ.....	41
3 วิธีการดำเนินศึกษาค้นคว้า	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	67
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	89
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	102

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่มีลักษณะแตกต่างจาก การสอนในระดับอื่น.....	15
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น.....	47
3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และ ระดับชั้นเรียนของบุตร.....	52
4 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น.....	53
5 การอบรมหรือการให้ความรู้กับผู้ปกครอง.....	55
6 การรับทราบข้อมูลข่าวสารของผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน.....	57
7 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก.....	58
8 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้.....	59
9 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก.....	60
10 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม ของเด็ก.....	61
11 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก.....	62
12 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนสถานศึกษา.....	63

การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร
โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอเธอในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ชนิษฐา เปรมพงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2550

ชนิษฐา เปรมพงษ์. (2550). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ.

ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์, รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า จำนวน 4 โรงเรียน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 871 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่าผู้ปกครองเข้าร่วมการปฐมนิเทศ มากที่สุด รองลงมาเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยผู้ปกครองสามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นบางครั้ง

1.2 การได้รับความรู้จากการอบรม พบว่าผู้ปกครอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยจัดในวันเสาร์ ใช้เวลาครึ่งวัน ในรูปแบบการประชุม และลงมือปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก

1.3 การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน พบว่าผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย รองลงมา สมุดสื่อสาร และ จากคณะกรรมการโรงเรียน น้อยที่สุด ตามลำดับ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือภาพให้เด็กดู มากที่สุด รองลงมา เป็นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน และการพาเด็กไปห้องสมุด น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียนและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครอง ได้ดูแลทำการบ้าน มากที่สุด รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมา และการจัดหาสื่อการเรียนให้ น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่น มากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดของร่างกาย และสอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่น น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็ก พบว่าผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง มากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และการให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.5 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองสนใจในการอ่านและการเขียนของลูก มากที่สุด รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ และช่วยค้นแหล่งเรียนรู้ น้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่าผู้ปกครอง ให้ความสำคัญมีส่วนร่วมสนับสนุนและปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน มากที่สุด รองลงมา เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัคร ส่วนการเข้ามาเป็นวิทยากร มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

A STUDY ON ROLE OF PARENTS' INVOLVEMENT TO ENCOURAGE THEIR
CHILDREN'S LEARNING UNDER THE SISTERS OF THE SACRED HEART
OF JESUS OF BANGKOK SCHOOLS

AN ABSTRACT
BY
KHANITTHA PRAMEPONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

Khanittha Pramepong. (2007). *A Study Role of Parents' Involvement to Encourage their Children's learning support Under the Sisters of the Sacred Heart of Jesus of Bangkok School*, Srinakharinwirot university Advisor Committee : Assoc .Prof. Dr.Yawvapa Tejagupta, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The objectives of this research was to study role of parents' involvement to encourage their children's learning support in school's activities, to encourage students' experience and to support school.

The samples of this study were 871 parents of kindergarten students The samples from 4 schools under the Sisters of the Sacred Heart Schools in academic year 2006. were selected by stratified random sampling. The instrument for collecting data were the open-ended questionnaire and opinion check list. The data was analyzed using percentage.

Research results were as followed :

1. The participant of school's activities:

1.1 Special activities organizing by the schools: the results revealed that overall parents attended more orientation than sport day and intensification of children health respectively.

1.2 Knowledge attainment from schools' workshop: the results revealed that parents gained the most knowledge from schooling policy than development of children growth and toy purchase in their respective order. The workshop of schools was organized every Saturday for a half-day.

1.3 School Information: the results revealed that parents got school information more from letter than newsletter and schools' committee respectively.

2. Student's experience support:

2.1 Parents' involvement in building children's reading habit: the results showed that parents supported their children for reading by providing illustrated books as the most. Reading books to children before bedtime came as the second place. Taking children to library appeared to be the last place.

2.2 Parents supplement in children learning: the results showed that parents helped children with their homework the most. Having discussion with their children about what they learnt at schools came as the second place. Providing instructional media to children came as the last place.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สิ่งแวดล้อมและสังคมมีอิทธิพลต่อชีวิตและพัฒนาการของมนุษย์เป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างมีความเห็นตรงกันว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 1 มาตรา 8(2) “ การจัดการศึกษายึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ” มาตรา 9(6) “ กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ” และหมวด 4 มาตรา 24(6) ได้กล่าวถึงจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6–29)

ในช่วงชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิดมา สิ่งแวดล้อมและสังคมจะมีอิทธิพลต่อชีวิตและพัฒนาการของมนุษย์เป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างมีความเห็นตรงกันว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการเด็ก ครอบครัวเป็นสถาบันที่สร้างบุคลิกภาพ พฤติกรรมและสติปัญญาในอนาคตของเด็ก อีริกสัน (Erikson.1963 : 42) ได้เน้นให้ความสำคัญของครอบครัวว่า ในระยะปฐมวัยเป็นระยะที่เด็กจะพัฒนาคุณลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญทางบวกหรือทางลบ 3 ประการ คือ ความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ความเป็นของตนเองหรือความไม่มั่นใจในตนเอง ความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกลบ บุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปในทางบวกหรือลบนั้น ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับเด็ก และสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

จากหลักการการจัดการศึกษา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความร่วมมือของทุกฝ่ายเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านวิชาการแล้วยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม อันจะช่วยให้เด็กมีความก้าวหน้าในชีวิตต่อไปในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 :6) เพราะการพัฒนาเด็กที่ดีเริ่มต้นจากครอบครัว ช่วงวัยเด็กเป็นช่วงวัยที่ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเด็กโดยตรง ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการวางรากฐานและมีบทบาทต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาเด็กปฐมวัยจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการพัฒนาชีวิต เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่าช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตของชีวิต (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2544 : 149) ทั้งนี้เพราะช่วง 3ปีแรกสมองของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณสมองและจุดเชื่อมต่อ สารเคมีในสมองรวมทั้งรอยหยักที่พื้นผิวสมอง

ซึ่งล้วนส่งผลต่อสติปัญญาและความฉลาดของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการพัฒนากระตุ้นด้วยวิธีที่ถูกต้องแล้วจะช่วยพัฒนาเซลล์สมอง เจตคติต่อการเรียนรู้ พื้นฐานของการเรียน และช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ สามารถพัฒนาไปได้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 :16) ดังนั้นพ่อแม่จึงนับว่าเป็นครูคนแรกและเป็นครูคนที่สำคัญที่สุดของเด็ก เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญยิ่งในการให้ความรู้ ให้ประสบการณ์แก่เด็ก (กฤษณี ภูพัฒน์. 2538 : 12) และเป็นแบบอย่างในการให้ความรู้ของเด็ก นอกจากนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองยังมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตแข็งแรง มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษาเชื่อมโยงต่อจากทางโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตน ในการที่จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้าน ผู้ปกครองที่ดีจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีทักษะ มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ในการเลี้ยงดูเด็กและเข้าใจเด็กอย่างแท้จริง

รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ (2544 : 11-12) ได้สรุปผลการวิจัยด้านครอบครัวในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา พบว่าความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างบ้านและโรงเรียนมีผลอย่างสูงในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น นิวซีแลนด์ พบว่า ภูมิหลังของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นชนชั้นทางอาชีพ หรือระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โครงสร้างของครอบครัว เชื้อชาติ ระดับรายได้ อังกฤษและเวลส์ ได้ใช้วิธีการอันหลากหลาย เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สหรัฐอเมริกา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของครอบครัวที่มีต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก หนึ่งในเป้าหมาย 8 ประการ ของการปฏิรูปการศึกษา คือการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน รับผิดชอบร่วมกันในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กร่วมกับครูและทางโรงเรียน โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทัย ใน 3 ด้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนและการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา ผลการวิจัยจะทำให้ทราบข้อมูลและแนวทางการวางแผนปรับปรุงการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อันส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและเป็นการพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทัย ใน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทธิย์ ที่ใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาและการบริหารจัดการโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทธิย์ โดยศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทธิย์ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระฤทธิย์คอนแวนต์ โรงเรียนพระฤทธิย์ดอนเมือง โรงเรียนพระฤทธิย์พัฒนเวศน์ และโรงเรียนพระฤทธิย์นนทบุรี ที่มีบุตรกำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,287 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทธิย์ จำนวน 4 โรงเรียน โดยพิจารณาจากตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสิ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.05 มีความคลาดเคลื่อน ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 933 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา คือ บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร จำแนกเป็น 3 ด้าน

3.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา

3.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน

3.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง การปฏิบัติตนของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือ สนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่เด็ก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกับครู และทางโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาเด็กร่วมกัน

2. **บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง** หมายถึง การปฏิบัติตนของผู้ปกครองที่แสดง ถึงการได้มาเข้าร่วมกิจกรรม ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา** หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามา ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง โดยลักษณะมีดังนี้ ผู้ปกครองอาสา ผู้ช่วยครู วิทยากรในชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียน และร่วมทำกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ได้แก่ วันคริสต์มาส วันเด็ก วันกีฬา เป็นต้น

2.2 **ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน** เป็นการกล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครองในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็กปฐมวัยว่าผู้ปกครองสามารถ ช่วยเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

2.2.1 **การเสริมประสบการณ์ที่บ้าน** หมายถึงการที่ผู้ปกครองช่วยส่งเสริมและ สนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการสังเกต และการอ่าน รวมถึง การให้ความสนใจและสนทนาซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางใน การเสริมความรู้ให้กับเด็กในทิศทางเดียวกัน

2.2.2 **การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่โรงเรียน** หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่โรงเรียน ได้แก่ การเป็นผู้ช่วยครู วิทยากรพิเศษ เป็นต้น

2.3 **ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา** หมายถึง การที่ผู้ปกครอง สามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถ เวลาว่าง และปัจจัยของผู้ปกครอง รวมทั้งความต้องการและ ความจำเป็นของสถานศึกษา

3. **ผู้ปกครอง** หมายถึง พ่อ แม่ หรือ บุคคลอื่นที่อาจเป็นญาติ หรือไม่ใช่ญาติ หรือ ผู้อุปการะ ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิดที่บ้าน โดยเป็นผู้ปกครองของเด็ก ระดับปฐมวัยที่อยู่ในโรงเรียนเครือข่ายพระหฤทัย ในที่นี้ถือว่าเด็ก 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

4. **ระดับชั้นเรียนของบุตร** หมายถึง ระดับชั้นเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยจำแนกตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ชั้นอนุบาลปีที่ 3

5. **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนในเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า เป็นโรงเรียน เอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่มีภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่ง กรุงเทพฯเป็นเจ้าของและบริหารงาน โดยเปิดสอนตั้งแต่ ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศน์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนพระหฤทัย สวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 4 โรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ ลูเธอร์ (Luther) ในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัวว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุดของเด็กก่อนวัยเรียน เน้นความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเตรียมความพร้อมของเด็ก (อมรชัย ตันติเมธ. 2536 : 26) และได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของ อรุณี ทรดาล (2536 : 1-80) ใน 3 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระฤทัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ความสำคัญของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.4 จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5 ความหมายหลักสูตร
 - 1.5.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5.2 จุดมุ่งหมายของการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5.3 องค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5.4 แนวคิดและหลักการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5.5 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 1.6 พัฒนาการเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
 - 2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 3.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน
 - 3.4 บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 3.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 3.5.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 3.6 การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน
 - 3.7 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 3.7.1 การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนของผู้ปกครอง
 - 3.7.2 การมีส่วนร่วมในด้านที่ปรึกษา
 - 3.8 ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

มาสโซเกลีย (Massoglia.1977 : 3 ; อ้างอิงใน เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 12) กล่าวว่าเด็กปฐมวัย เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 2) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ประมาณ 1 1/2 ปี หรือ 2 ปี ถึง 6 ปี ซึ่งมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะในแต่ละช่วงอายุ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 12) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี และมีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

1.2 ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

อีริกสัน (Erikson 1993 อ้างถึงใน สมร ทองดี. 2537 : 11) ซึ่งให้เห็นว่าเด็กอายุระหว่าง 3 -6 ขวบ จะเริ่มพัฒนาความสามารถพร้อมกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ดังนั้น ถ้าเด็กวัยนี้ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสมก็ย่อมส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม

แฮฟวิงเฮิร์ท (Havighurst อ้างถึงใน สมร ทองดี . 2537 : 11-12) กล่าวว่าบุคคลแต่ละวัยจะพัฒนาไปตามขั้นจากวัยเด็กจนถึงวัยวัยชรา ถ้าเด็กรู้จักปรับตัวและประสบการณ์ความสำเร็จในงานการพัฒนาการตั้งแต่ปฐมวัย เด็กจะนำความสุขและนำความสำเร็จในงานพัฒนาการขั้นสูงในวัยต่อไปได้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 1) ได้อธิบายถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการของชีวิตมนุษย์สิ่งที่เด็กได้รับประสบการณ์ในช่วง 5 ขวบแรกนั้นจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็ก และถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต นอกจากนี้ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายคนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นชีวิตมนุษย์ และนับว่าเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง เพราะเป็นวัยของการวางรากฐานและเตรียมตัวเพื่อชีวิต ทั้งยังเป็นช่วงระยะที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต

กรมวิชาการ (2546 : 5) ได้อธิบายว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

กล่าวโดยสรุป เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีความสำคัญ เป็นวัยที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในพัฒนาการทุกๆด้าน เป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาด้านบุคลิกภาพ โรงเรียน และบ้าน ต้องร่วมมือและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อเด็ก เพื่อเป็นการวางรากฐานของพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ และบุคลิกภาพ ตลอดจนลักษณะนิสัยพื้นฐานต่างๆของเด็กเพื่อที่จะได้พลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากความคิดของนักการศึกษาที่สำคัญๆ ดังกล่าวพอจะสรุปพื้นฐานและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยตามที่ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2523 : 1) รวบรวมไว้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรมุ่งพัฒนาเด็กใน 3 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใดสังคมใดจะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพโดยเฉพาะเด็กในชนบท ในถิ่นสลัมหรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับที่เด็กในเมืองได้รับ

2. การพัฒนาศักยภาพของเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ในตัวซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด ศักยภาพต่างๆเหล่านี้สามารถพัฒนาได้และจะสามารถนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้นทั้งจากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตัวเองการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมาและพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ การจัดการศึกษาจะต้องตระหนักหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขาและเป็นการพยายามเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนด้วย

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นจะมุ่งพัฒนาเด็กในเรื่องของการให้โอกาสแก่เด็กทุกคน ทุกประเภท ทุกสังคมได้มีความเสมอภาคกันในเรื่องของ

การได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงศักยภาพของเด็กและการพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคน

1.4 จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 22-23) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทยที่มีอนามัยสมบูรณ์ แข็งแรง
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็กเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์และเข้มแข็งทางจิตใจที่จะเผชิญอุปสรรคและอันตรายได้
3. เพื่อให้เด็กมีนิสัยขยัน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด
4. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ
5. เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก
6. เพื่อตระหนักในปัญหาความเปราะบางของพัฒนาการเสียแต่แรกและดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ (2546 : 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่ามุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขภาพที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่นและความเป็นไทย

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เป็นการฝึกทักษะการฟังและการพูดเพื่อเตรียมพร้อมที่จะไปสู่การอ่าน และการเขียน ฝึกทักษะในการช่วยเหลือตนเองฝึกการอยู่ร่วมกับเพื่อน ฝึกทักษะการสังเกต การค้นคว้า สำรวจด้วยตนเอง ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ฝึกความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สายตากับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เพื่อเป็นพื้นฐานให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งที่กำหนดในการสอน

หลักสูตรเป็นคำที่มีความหมายหลากหลายจึงได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายความหมาย ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 60) กล่าวว่า “ หลักสูตรหมายถึงเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอนโดยการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ความรู้ และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล ”

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532 : 40-41) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มีมุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (process) ได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (output) คือผลสัมฤทธิ์การเรียน ความสำเร็จการศึกษา

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มีมุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2538 : 56) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรตามแนวคิดของ บรีเวอร์ (Brewer) ว่า “หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การวางแนวทางการเรียนรู้รายการหรือหัวเรื่อง ที่จัดให้นักเรียนได้ศึกษาหรือเรียนรู้”

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 78) กล่าวถึงหลักสูตรตามแนวความคิดของ พร็ีคอต (Precott) ว่า “หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กได้รับประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมไปถึงสภาพทางกาย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มเพื่อน ความคาดหวังทางวัฒนธรรมและสังคม และความต้องการของโรงเรียน

ทาบา (Taba, 1962 : 11) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการสำหรับการเรียน

แพรทท์ (Pratt, 1980 : 4) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การจัดหมวดหมู่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระบบการจัดการศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียน กระบวนการประเมินผล วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และคุณสมบัติของครู

โฟเชย์ (Foshay , 1969 อ้างถึงใน Connelly & Clandinin, 1988 : 5) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนมีภายใต้ข้อแนะนำของโรงเรียน

สุน อมรวิวัฒน์ (2514 : 6-7) กล่าวว่า หลักสูตร คือแนวกำหนดประสบการณ์ทั้งหมดที่มุ่งหมายให้นักเรียนได้รับการศึกษาทั้งในแง่วิจารณ์ และพัฒนาการทุกด้านครอบคลุมถึงการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีฝึกอบรมเด็กในชั้นเรียน หลักสูตรมีฐานะเป็นมาตรฐานและเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ในการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ครูจึงสามารถเติมเสริมแต่งให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน และท้องถิ่นได้

วีรนุช ปิณฑวณิช (2544 : 19) กล่าวว่า หลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพราะหลักสูตรคือแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเก่ง ดี และมีความสุขในการหาความรู้ตามจุดมุ่งหมายของชาติ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 3) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา และได้แบ่งหลักสูตรเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ

1. หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท คือ หลักสูตรแกนกลางที่เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ และบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศจะต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ เช่น ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อความสำเร็จในชีวิตจึงมีความจำเป็นต่อคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เป็นต้น ดังนั้นทุกคนจะต้องเรียน

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่น โดยจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับท้องถิ่น รวมตลอดถึงสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้

3. หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการนำเอาหลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท และหลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 147) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง มวลกิจกรรม และประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกด้าน

คอนเนลลี และแคลนดินิน (Connelly & Clandinin, 1988 : 6 – 9) ได้กล่าวถึงการพิจารณาหลักสูตรในแง่ของการจัดประสบการณ์โดยได้มุ่งเน้นที่ประสบการณ์ และสถานการณ์ การมองหลักสูตรในที่นี้จะมุ่งมองทั้งกระบวนการ ไม่มุ่งมองในส่วนตัวส่วนหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษา บิลแมน และเชอร์แมน (Billman & Sherman, 1996 : 205) ที่กล่าวว่า หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยหมายถึงรวมถึง ทุกสิ่งซึ่งเกิดขึ้นในชั้นเรียนของเด็กตั้งแต่เด็กมาถึงโรงเรียนในตอนเช้าจนกระทั่งกลับบ้าน นอกจากนั้น ยังครอบคลุมถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงอายุของเด็ก ขนาดของชั้นเรียน รวมตลอดถึงช่วงเวลาในการเรียนด้วย

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของหลักสูตรปฐมวัยว่าหมายถึง กรอบโครงการสร้างซึ่งกำหนดสาระหรือเนื้อหาที่เด็กต้องเรียนรู้กระบวนการที่ช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสิ่งที่ครูทำหรือปฏิบัติเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงบทที่การเรียนการสอนเกิดขึ้นกล่าวอีกในหนึ่งหลักสูตรหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนซึ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคน นอกจากนั้น ได้เสนอข้อแนะนำในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย (NAECY อ้างถึงใน Bredelkamp & Copple, 1997:20 – 21) ดังต่อไปนี้

1. ควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กได้แก่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสุนทรียศาสตร์ รวมตลอดถึงพัฒนาการด้านสติปัญญา และภาษา
2. ควรบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน และมีความหมายต่อตัวเด็ก
3. ควรสร้างบนพื้นฐานของสิ่งที่เด็กรู้อยู่แล้วและสามารถทำได้หรือบนพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมั่นคง และส่งเสริมการได้มาซึ่งทักษะความคิดรวบยอดใหม่ๆ
4. การวางแผนหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพควรบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อตัวเด็ก และส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดรวบยอด ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องใช้ในบางโอกาส
5. ควรส่งเสริมพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจกระบวนการ และทักษะนอกจากนั้น ควรส่งเสริมการนำไปปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ
6. ควรส่งเสริมความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมทางบ้านของเด็ก รวมตลอดถึงการกระตุ้นให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน
7. จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตรควรสะท้อนความเป็นจริงในสังคมสัมพันธ์กับอายุของเด็กที่ต้องการใช้ และสอดคล้องกับบริบทที่เด็กอาศัยอยู่
8. เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนครูควรบูรณาการเทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน หลักสูตร และการสอน

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ของหลักสูตรจะเห็นได้ว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหา หรือสาระที่จะสอนและวิธีการว่าจะสอนอย่างไร หลักสูตรอาจหมายถึงหลักสูตรในลักษณะที่เป็นหนังสือ หรือคู่มือ หรือแผนการสอนต่าง ๆ ที่ได้ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว ซึ่งเราในฐานะครูหรือนักการศึกษา มีหน้าที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่หลักสูตรในระดับนั้น ๆ กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังมีความหมายที่กว้างขึ้นซึ่งอาจหมายรวมถึงปรัชญาในการสอนของครู กระบวนการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนการประเมินผลต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินไปในชั้นเรียน รวมถึงถึงทิศทางความตั้งใจที่ครูต้องการ หรือคาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรอาจมีความหมายที่แตกต่างกันโดยขึ้นกับแต่ละบุคคล โดยหลักสูตรอาจหมายถึงสิ่งหนึ่งสำหรับบุคคลกลุ่มหนึ่งในสถานการณ์อย่างหนึ่ง และอาจมีความหมายเปลี่ยนไปเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้

1.5.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้ปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการเตรียมความพร้อมสำหรับพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

1.5.2 จุดมุ่งหมายของการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

เป็นที่ทราบกันว่าเด็กเล็ก ๆ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ผลงานของนักการศึกษาจำนวนมาก อาทิ เปียเจท์ (Piaget) มอนเตสซอรี (Montessori) อีริกสัน (Erikson) และการ์ดเนอร์ (Gardner) ได้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ทางความคิดของเด็ก และประสบการณ์จากภายนอก วุฒิภาวะ (maturation) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้ทั้งนี้เนื่องจากวุฒิภาวะจะเป็นตัวกำหนดกรอบการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะพัฒนาทักษะและประสบการณ์ใหม่ซึ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะทางร่างกายมากขึ้น เด็กจะสามารถควบคุมร่างกายของตนเองได้ดีขึ้น และเริ่มสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น ขณะเดียวกัน เด็กจะสามารถเข้าใจมุมมองของบุคคลอื่นได้ดีขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ครูหรือนักการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยควรได้รับการวางแผนโดยคำนึงถึงความต้องการด้านพัฒนาการของเด็กแต่ละคนในชั้นเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของหลักสูตรควรมุ่งเน้นพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยคำนึงถึงเด็กในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการ ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจึงควรมีพื้นฐานมาจากหน่วยการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และมีผลดีต่อตัวเด็ก

จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งในการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรสำหรับเด็ก คือ การส่งเสริมทักษะต่างๆของเด็ก อาทิ การแก้ปัญหาการคิด การใช้เหตุผล และการสร้างสรรค์ การเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่มีความหมายกับเด็ก มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ดังนั้น ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยครูหรือนักการศึกษาควรคำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงด้านภาษา นอกจากนี้ ควรจัดสรรเวลา รวมตลอดถึงเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระโดยผ่านสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ

หลักสูตรปฐมวัยที่มีคุณภาพควรสะท้อนถึงธรรมชาติของเด็กซึ่งเต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็นในการแสวงหาสิ่งต่างๆ รอบตัวหลักสูตรที่ดีควรมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัว (Dewey, 1983 ; เยาวพา เดชะคุปต์, 2540) นอกจากนี้ รูปแบบของหลักสูตรต้องไม่อยู่ในรูปแบบของการเร่งรัดเด็กให้เรียนอ่าน เขียน และคิดเลขเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม หลักสูตรปฐมวัยที่ดีควรมุ่งส่งเสริมกระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีการสำรวจแก้ปัญหา และค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งนี้โดยคำนึงถึงหลักการทั่ว ๆ ไป คือ

1. เด็กถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ และพัฒนาการของตนเอง ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ
 2. การเล่นถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรมการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยผ่านการเล่น
 3. พ่อแม่ คือครูคนแรกของเด็ก ดังนั้น ความรู้ของพ่อแม่เกี่ยวกับตัวเด็กจึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน
 4. โรงเรียนอนุบาลถือเป็นสถานที่ที่สำคัญสำหรับเด็กในการพัฒนาทัศนคติ ทักษะ และความรู้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต
 5. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องมีความเหมาะสม และมีความหมายต่อตัวเด็ก รวมตลอดถึงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และอัตราการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน
- สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย (NAEYC อ้างถึงใน Bredekamp, 1987 : 54) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 4 – 5 ปี ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่จัดควรสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งมีอัตราของพัฒนาการ และความมกงามที่แตกต่างกันไป ดังนั้น หลักสูตรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กจึงควรสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของเด็กแต่ละคน ครูต้องยอมรับในระดับความสามารถ พัฒนาการ และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็ก และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

3. ปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กและความรู้สึกในทางบวกต่อการเรียนรู้

ตาราง 1 แสดงการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่มีลักษณะแตกต่างจากการสอนในระดับอื่น

องค์ประกอบของการเรียนการสอน	การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยม
• การเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> • ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรม • เด็กเรียนรู้ผ่านการค้นพบด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> • ผ่านการบรรยายและสาธิตที่มีครูเป็นศูนย์กลาง • สอนเนื้อหารายวิชา
• โอกาสในการเล่น	<ul style="list-style-type: none"> • เครื่องมือการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานในการเล่น 	<ul style="list-style-type: none"> • การเล่นเกิดเฉพาะในช่วงเวลาหยุดพัก
• การเปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> • การตัดสินใจเกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งวัน ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • โอกาสในการตัดสินใจค่อนข้างน้อย เพราะเด็กจะทำกิจกรรมอย่างเดียวเกือบตลอดทั้งวัน
• สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • มุมการเรียนรู้ต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> • โต๊ะ – เก้าอี้ของเด็กจะจัดเป็นแถวๆ
• ตารางกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วงเวลายาวนานและยืดหยุ่นได้สำหรับการเรียนรู้ผ่านการค้นพบ และการเล่น 	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วงเวลาที่จำกัดประมาณ 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง สำหรับการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา
• ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มย่อย	<ul style="list-style-type: none"> • การเรียนการสอนส่วนใหญ่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มย่อย 	<ul style="list-style-type: none"> • เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง
• กิจกรรมกลางแจ้ง	<ul style="list-style-type: none"> • ครูจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลางแจ้งของเด็กเช่นเดียวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูจะคอยดูแลขณะเด็กเล่นแต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กจะเกิดขึ้นน้อย
• ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> • ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> • ปีละครั้งหรือเทอมละครั้ง
• การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น	<ul style="list-style-type: none"> • ครูมักทำงานควบคู่ไปกับผู้ช่วยครูหรือพ่อแม่ผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษา มักสอนคนเดียว

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของการเรียนการสอน	การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยม
• วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	• ของเล่นเกมการศึกษา วัสดุตามธรรมชาติ บล็อก และหนังสือนิทาน	• ตำราเรียนและแบบฝึกหัด
• การประเมินผลนักเรียน	• การประเมินผลตามสภาพจริง เช่น การสังเกตและจดบันทึก	• การสอบ การตัดเกรดให้คะแนน

กล่าวโดยสรุปการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยมีเป้าหมายหลัก คือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นพบตนเอง ค้นพบผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตนเองซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่น และตระหนักในตนเอง รวมตลอดถึงพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ด้วยเหตุนี้การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

1.5.3 องค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

แม็คคาร์ธี และฮุสตัน (McCarthy & Houston, 1980 : 224–229) กล่าวว่าหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1.เนื้อหา (content) หมายถึงความจริง ความคิดรวบยอด รวมตลอดถึงข้อมูลที่เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรการเลือกเนื้อหาของหลักสูตรขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประเภทของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้เรียน และผู้สอน เป็นต้น ถ้าจุดประสงค์ของหลักสูตรมุ่งเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านสุนทรียศาสตร์ (artistic creativity) เนื้อหาในหลักสูตรจะมีกิจกรรม ศิลปะ ดนตรี และการเต้นรำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญหรือถ้าโรงเรียนมีความเชื่อในทฤษฎีการเรียนรู้ หรือทฤษฎีพัฒนาการเด็กทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีดังกล่าวย่อมส่งผลต่อเนื้อหาของหลักสูตรนอกจากนั้นผู้บริโภคนั้น โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และตัวเด็ก ล้วนมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจ และเลือกเนื้อหาของหลักสูตรทั้งสิ้น

หลักสูตรที่มุ่งเน้นเนื้อหา (content – oriented curriculum) มักมุ่งเตรียมเด็กเพื่อความสำเร็จในการเรียน หัวใจสำคัญของความสำเร็จของเด็กมักอยู่ที่อนาคตมากกว่าความสนุกสนานของการเรียนรู้หรือพัฒนาการในปัจจุบัน หลักสูตรมักให้ความสำคัญกับการท่องจำ การตีความในด้านเนื้อหาข้อมูล และความคิดรวบยอดที่จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในสังคมของการแข่งขัน เช่น เด็กในวัย 5 ขวบอาจได้รับการตีความในด้านคณิตศาสตร์

ภาษาไทย โดยเด็กอาจอ่านหนังสือพิมพ์ได้ บวก – ลบเลขได้คล่องแคล่ว แต่ไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนเองอ่าน หรือไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการคิดเลขไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นต้น

2. กระบวนการ (process) หมายถึงวิธีการที่เด็กใช้ในการเรียนรู้การพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจะให้ความสำคัญกับวิธีการที่เด็กคิดและค้นหาข้อมูล หลักสูตรในรูปแบบที่มีความซับซ้อนมาก เพราะมุ่งเน้นการช่วยให้เด็กเรียนรู้ และสนุกกับการเรียน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะอยู่ที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆไป มากกว่าการให้ข้อมูลเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม นักการศึกษาที่เชื่อในหลักสูตรในแนวนี้ก็มีความหวังว่า เด็กที่ผ่านหลักสูตรที่เน้นกระบวนการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต การให้ความสำคัญกับกระบวนการเปรียบเสมือนกับการให้เครื่องมือในการหาความรู้แก่เด็ก เด็กจะตระหนักถึงวิธีการต่างๆในการเรียนรู้ และได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆมากกว่าการให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงซึ่งอาจไม่สัมพันธ์กับความรู้ที่จำเป็นสำหรับโลกในอนาคตก็ได้

หลักสูตรปฐมวัยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาและกระบวนการ ถึงแม้ว่าในบางหลักสูตรอาจให้ความสำคัญกับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมากกว่าทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์จะให้ความสำคัญแก่ทั้งสององค์ประกอบควบคู่กันไป และถือว่าเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ในวัยเด็กเล็ก หลักสูตรที่เน้นกระบวนการจะมีความจำเป็นมากกว่าหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา แต่เมื่อเด็กโตขึ้นเนื้อหาจะมีความสำคัญมากกว่ากระบวนการ

กล่าวโดยสรุป การทำความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง “เนื้อหา” และ “กระบวนการ” ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนเลยก็ว่าได้ ทั้งนี้ เพราะประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงกันในแวดวงการศึกษาปฐมวัยมาเป็นเวลานานจวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้หนีไปไม่พ้นข้อโต้แย้งระหว่าง “เนื้อหา” และ “กระบวนการ” อย่างไรก็ตาม นักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าเนื้อหาและกระบวนการถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ และแยกกันไม่ได้ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน กล่าวคือ เนื้อหาที่เด็กเรียน และวิธีการในการได้มาซึ่งเนื้อหาดังกล่าวมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และแยกกันไม่ได้

1.5.4 แนวคิดและหลักการในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

การจัดหลักสูตรที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการวางแผนหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาไว้ล่วงหน้าเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในกระบวนการ เช่น เด็กมีการเรียนรู้อย่างไร เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในการเรียนรู้อย่างไร เป็นต้น ทั้งนี้เพราะหลักสูตรที่ดีถือเป็นการสรุปความรู้ของครูเกี่ยวกับความต้องการของเด็กการจัดสิ่งแวดล้อม การเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมถึงตลอดถึงการจัดการเรียน หลักสูตรเป็นกระบวนการเชื่อมโยงทฤษฎีทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน โดยหลักสูตรบางส่วนอาจสามารถวางแผนหรือเตรียมการล่วงหน้าได้ แต่บางส่วนอาจเกิดขึ้นในชั้นเรียนจากความสนใจของเด็ก ครูจะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสร้าง และวางแผนหลักสูตร รวมถึงตลอดถึงการจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับ

ระดับพัฒนาการ ความสนใจของเด็ก นักการศึกษา (Katz & Chard, 2000) เสนอแนะว่า หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ในหัวข้อที่ตนสนใจมากกว่าการพยายามตอบคำถามของครูมีการกำหนดคำถามที่ตนอยากรู้เพื่อค้นหาคำตอบโดยการทดลอง สังเกต สอบถาม และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ในกลุ่มย่อยโดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและบุคคลรอบข้าง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเปิดใจกว้างต่อสิ่งที่ตนค้นพบรวมถึงรับผิดชอบต่องานที่ตนได้รับมอบหมาย นอกจากนี้หลักสูตรควรได้รับการพัฒนาในทิศทางที่กระตุ้นทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล รวมถึงตลอดถึง ความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรส่วนใหญ่มีมุ่งเน้นทักษะด้านความจำมากกว่าการกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งในโลกอนาคตนั้นทักษะกระบวนการคิดการแก้ปัญหาถือเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญมาก

นักศึกษ เช็คโลสกี (Ceglowski, 1990 อ้างถึง Billman & Sherman, 1996 : 216–217) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน เช่น มุมการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ มุมการเรียนรู้ควรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้โดยขึ้นกับความสนใจ และความต้องการของเด็กเป็นหลัก
2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก
3. หลักสูตรการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นที่ความสนใจและความสามารถของเด็ก รวมถึงตลอดถึงการส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง
4. การตัดสินใจและการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน ควรมาจากรากฐานความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการเด็ก
5. พ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และควรส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการวางแผนสำหรับเด็ก รวมถึงตลอดถึงการสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก
6. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเลือก และตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน ความสามารถในการตัดสินใจและความเป็นอิสระถือเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเด็ก
7. แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized tests) เป็นเพียงเครื่องมือชนิดหนึ่งในการประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของเด็กแต่ไม่ได้ใช้เพื่อการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนหรือการให้เด็กเข้าชั้นในทางตรงกันข้ามการประเมินผลตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ พูดคุย การจดบันทึก รวมถึงตลอดถึงแฟ้มผลงานเด็ก (portfolios) จะถูกนำมาใช้ในการประเมินผล

8. การเรียนการสอนจะมุ่งเน้นที่กระบวนการ (process) ไม่ใช่ผลผลิต (product) อาทิ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียน ครูจะมุ่งเน้นที่การแสดงออกซึ่งกระบวนการคิดมากกว่าการสะกดคำว่า “ถูก” หรือ “ผิด”

9. ครูจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าผู้สอน กล่าวคือ ครูจะทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด เป็นต้น การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ควรใช้ระยะเวลาสั้น ๆ เช่น การเล่านิทาน การร้องเพลง และการแนะนำหน่วยการเรียนรู้ใหม่ เป็นต้น ครูควรมุ่งเน้นการสอนเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย

10. กิจกรรมในชั้นเรียนควรมีความหลากหลายทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่าง

11. การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นที่มีความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และหลีกเลี่ยงการสอนที่เร่งรัดเด็ก หรือการให้เด็กทำแบบฝึกเป็นประจำ สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนประกอบด้วยอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้สำรวจ ค้นพบ และ สร้างสรรค์ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์ เช่น บล็อก บ่อทราย มุมศิลปะ และวัสดุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กจะได้รับการส่งเสริมให้ตั้งปัญหาและเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเล่นถือเป็นวิธีการที่สำคัญที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัวเอง

12. ตารางกิจวัตรประจำวันของเด็กควรยืดหยุ่นได้ และมีช่วงเวลาที่ยาวนานพอสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย นอกจากนี้การเรียนการสอนมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม (child - initiated) และ ครูเป็นผู้ริเริ่ม (teacher - initiated)

13. การจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และทำงานร่วมกับเพื่อน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

14. ในชั้นเรียนเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้พูดคุยและติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและคุณครู รวมตลอดถึงการทดลองสิ่งใหม่ๆ

15. บุคลากรในโรงเรียนซึ่งทำงานร่วมกับเด็กได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะและความรู้ในการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshops) หรือการประชุมสัมมนาต่างๆ

ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้จำเป็นต้องมีความหมายต่อตัวเด็กและสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของเด็ก กล่าวคือการเรียนรู้จะมีความหมายต่อตัวเด็กเมื่อเด็กได้เรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ หรือเชื่อมโยงต่อสิ่งต่างๆ ได้ นอกจากนั้น การเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการทดลอง การสำรวจและการทำงานร่วมกับเพื่อน เด็กจำเป็นต้องได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของตน ครูพึงระลึกเสมอว่าเด็กแต่ละคนมีความสนใจและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนจึงควรยืดหยุ่นได้และตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละคน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ต่างๆที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านๆเกิดทักษะความรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้เนื้อหาสาระซึ่งมีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู และนักเรียนเป็นสื่อกลางให้เกิดความรู้เจตคติและทักษะ โดยมีเอกสารกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการสอน โครงการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและการวัดผลประเมินผล

1.5.5 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กรมวิชาการได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

ระดับหลักสูตร

1. หลักสูตรแกนกลาง ซึ่งมักจะเป็นหลักสูตรระดับชาติ ระดับประเทศ ระดับรัฐหรือระดับจังหวัด ผู้ที่พัฒนาหลักสูตรแกนกลางจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างๆ ที่สามารถให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ที่จะกำหนดเป็นปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย ตลอดจนเนื้อหาสาระต่างๆ ของหลักสูตรเพื่อการครอบคลุมถึงหลักการสำคัญต่างๆที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในท้องถิ่น แต่ละระดับหลักสูตรแกนกลางจะเป็นหลักของการอ้างอิงของหลักสูตรต่างๆที่นำลงสู่การปฏิบัติ

2. หลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรสถานศึกษา เป็นระดับของหลักสูตรที่จะนำลงสู่การปฏิบัติซึ่งพัฒนาขึ้นมาตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นหรือสถานศึกษาซึ่งอ้างอิงหรือเชื่อมโยงจากหลักสูตรแกนกลางหรือท้องถิ่นและสถานศึกษาพัฒนาขึ้นมาเอง เพื่อสนองต่อความต้องการตามบริบทในแต่ละท้องถิ่น โดยต้องครอบคลุมถึงความต้องการและความจำเป็นที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุขทั้งในชุมชนของตนเองและต่างชุมชน

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย

การพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ต้องยึดหลักพัฒนาการเด็กเป็นสำคัญ
2. พิจารณาถึงหลักการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติ ในกิจกรรมและการเล่น

3. ความสนใจและความต้องการที่จำเป็นของเด็กในแต่ละช่วงอายุ

4. ความต้องการที่จำเป็นในชุมชน ท้องถิ่น หรือสังคมที่นำไปสู่การกำหนดกรอบของการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยนี้ที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอย่างมีคุณธรรมและจรรยาบรรณที่พัฒนาวัฒนธรรมของครอบครัว ท้องถิ่น เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการปฏิบัติตนอย่างเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประจำชาติในวัยต่อมา

กล่าวโดยสรุป จากการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแนวใหม่โดยเน้นความเป็นกลางและความเป็นอิสระของหลักสูตรที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสภาพท้องถิ่นของตน และการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเพื่อรับการศึกษาในระดับสูงต่อไป

1.6 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 85-86) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่พ่อ แม่ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย ธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะอยู่หนึ่งไม่เป็นเด็กในวัยนี้ควรกระฉับกระเฉง ร่าเริงแจ่มใส ช่างเล่น ช่างคุย ไม่นั่งจับเข่าอยู่ตามมุมห้อง เพราะเป็นช่วงที่เด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อต่างๆ ยังไม่แข็งแรง การทรงตัว การเดินจะดูแก๊งก้างเกะกะ หกล้มง่าย มือมักจะปัดหรือกวาดเอาของบนโต๊ะล้มหรือจับอะไรดูไม่เหมาะเจาะ การทำงานต่างๆ ก็ยังไม่ประณีตเท่าที่ควร

2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เด็กในวัยนี้มักจะคิดถึงตัวเองเป็นสำคัญ ไม่อดทนขาดเหตุผล โกรธก็ร้องไห้ ดีใจก็หัวเราะ ภูมิใจก็ไม่พอใจ เด็กในวัยนี้ต้องการกำลังใจและการยกย่องชมเชยการพัฒนาอารมณ์ของเด็กในวัยนี้ควรช่วยให้เด็กรู้จักปรับอารมณ์ให้มั่นคง เบิกบาน ร่าเริง รู้จักอดทน รู้จักเวลา ระเบียบวินัย ไม่เอาแต่ใจตน เด็กที่สามารถพัฒนาทางด้านอารมณ์ตั้งแต่ต้นจะเป็นเด็กที่เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดีและรู้จักที่จะชื่นชมต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว

3. พัฒนาการทางด้านสังคม เด็กในวัยนี้เพิ่งจากบ้านมาโรงเรียนจึงไม่เข้าใจการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเด็กปฐมวัยจะชอบทำงานคนเดียว เล่นคนเดียว หรืออาจต้องการให้ตนเป็นผู้ใหญ่ในการทำงานหรือการเล่นและชอบจะให้ตนเป็นที่ยอมรับ ผลงานเป็นที่ชมเชย การพัฒนาทางสังคมสำหรับเด็กในวัยนี้คือ ต้องฝึกให้เด็กเกิดความไว้วางใจในผู้อื่นเมื่ออยู่ร่วมกันทำงานและเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นอย่างง่ายๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลงและเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้รู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตน หัดให้เด็กรับฟังผู้อื่น ชมเชยผู้อื่นเพื่อให้เข้าใจว่าเขาไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก วิธีส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เช่น ให้เด็กกวาดภาพเป็นกลุ่ม ทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อนหรือแม่แต่การคิดละครหรือนิทานร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝน

4. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กในวัยนี้มีความช่างพูดอยากรู้ อยากเห็นอยากหยิบโน่นช่วยนี่และมีคำถามอยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองทำ ลงมือปฏิบัติจริง โดยจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในวัยนี้และควรพยายามตอบคำถามของเด็กเท่าที่จะทำได้ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่างๆ เช่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การชิมรส การเพาะเมล็ดพืช การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ การฝึกให้เด็กคิดใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ การเล่นสนุกกับตัวเลขและจำนวนรูปต่างๆ จะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การส่งเสริมทักษะทางประชาธิปไตย ให้สนใจข่าวคราว เหตุการณ์รอบๆ ตัว การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนสังคมศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาการทางภาษาทำได้โดยการให้เด็กแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูดจากการซักถาม เล่านิทาน สนทนาหน้าชั้น เล่นละคร การหัดรับฟังสิ่งต่างๆ อย่างตั้งใจและเข้าใจ การฝึกลากเส้นสีลามือเป็นการหัดการควบคุมกล้ามเนื้อมือจะเป็นพื้นฐานของการเขียนตัวอักษร การส่งเสริมการอ่านโดยการอ่านนิทานหรือเล่นเกมต่างๆ ที่จะส่งเสริมการอ่านได้ การส่งเสริมพัฒนาการด้านจริยธรรมก็เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝัง โดยเด็กจะเรียนรู้จากการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การรู้จักแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีเมตตาต่อสัตว์ การไม่รังแกผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น ฯลฯ

นิตยา คชภักดี (2543 : 2) ได้แบ่งพัฒนาการของมนุษย์โดยจำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Psycho-Motor Development) หมายถึง ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวในอิริยาบถต่างๆ และการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ไปโดยการใช้อวัยวะกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor) เช่น การนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด เป็นต้น การใช้สัมผัสรับรู้และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ (Fine Motor Adaptive) เช่นการหยิบจับสิ่งของ การขีดเขียน ปั่น ประดิษฐ์ เป็นต้น

2. ด้านสติปัญญา (Cognitive Development) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง การรับรู้ รู้จักสังเกต จดจำ วิเคราะห์ การรู้จัก รู้เหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นความสามารถเชิงสติปัญญาในระดับสูง ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมายและการกระทำดังนั้นพัฒนาการด้านภาษา (Language) และสื่อความหมาย (Communication) กับการใช้ตากับมือทำงานประสานกันเพื่อแก้ปัญหา (Fine Motor Adaptive) จึงมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา

3. ด้านจิตใจ – อารมณ์ (Emotional Development) หมายถึงความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกเช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และเป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะความรู้สึกซึ่งและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเอง (Self – Esteem) หรือ อัตมโนทัศน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมด้วยบางครั้งจึงมีการรวมพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ กับทางด้านสังคมเป็นกลุ่มเดียวกันคือ Psycho – Social Development

4. ด้านสังคม (Social Development) หมายถึงความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นมีทักษะการปรับตัวในสังคม คือสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ เป็นตัวของตัวเองและการรู้กาลเทศะ สำหรับเด็กหมายถึงความรวมถึงความสามารถในการช่วยตัวเองในชีวิตประจำวัน (Personal – Social) นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Development) คุณธรรม (Moral) และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

5. ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Development) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการรู้จักคุณค่าของชีวิต สิ่งแวดล้อม สุนทรียภาพ วัฒนธรรม และการมีคุณธรรม การรู้จักควบคุมตนเองให้มีความอดทนอดกลั้น มีเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์ เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตที่ดั่งามหลุดพ้นจากความทุกข์ และการมีสันติสุขในสังคม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยประกอบไปด้วยพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องซึ่งกันและกันถ้าหากพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆด้านผิดปกติหรือล่าช้า นั่น จัดว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปโดยมีการร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน นักการศึกษาหลายๆ ท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 26) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเองการที่จะสามารถจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาชุมชนว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและการพัฒนาที่ถูกต้อง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527 : 117) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องการด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกลุ่มดังกล่าวด้วย นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ความศรัทธาที่มีต่อความ

เชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร ส่วนความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้งยังมีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง นอกจากนี้อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส เป็นต้น

อาคม ตรีเจริญ (2539 : 11) และประพันธ์ ตรีบุบผา (2539 : 30) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสอดคล้องกันว่า เป็นการดำเนินกิจกรรมในชุมชน วางโครงการร่วมปฏิบัติในรูปของการเสียสละแรงงาน เสียสละเวลาและการบริจาคโดยตรง หรือผ่านองค์กรในชุมชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชนโดยมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์

กุस्ताโว (Gustavo. 1992 : 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงภาพรวม

กล่าวโดยสรุปความหมายการมีส่วนร่วม คือการให้ประชาชนคิดค้นแนวทาง ได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการแสดงออก ความรู้สึกนึกคิด การศึกษาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจคิดค้นปัญหาและการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ และสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และอาจแสดงออกมาในรูปอื่น ๆ ได้เช่น ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่อกิจกรรมหรือปัญหาของกลุ่มที่เกิดขึ้น โดยที่ภาครัฐเข้าไปช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมนั้นประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพอย่างดียิ่ง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

พิมพวัลย์ ปรีดาสวัสดิ์. (2526 : 74 -75) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนามา มีพื้นฐานที่สำคัญสามประการคือประการที่หนึ่ง ชาวบ้านเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาของเขาเอง รับมีบทบาทเพียงกระตุ้นและสนับสนุนเท่านั้น ประการที่สอง การพัฒนาที่แท้จริงเป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยส่วนรวมให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงรวมถึงการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาระดับการรับรู้และขีดความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประการสุดท้าย การพัฒนายึดหลักจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนกล่าวคือพื้นฐานและวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน

ยิวัดน์ เมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 2) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการพัฒนาจากการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจ การกำหนดชีวิตของตนเองเป็นตัวของตัวเอง

हरุษา นิลวิเชียร (2535 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึงการที่ พ่อ แม่ ครูและบุคคลในชุมชน ทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเรียนรู้และการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเด็ก

อรุณี หรดาล (2536 : 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึงการที่ ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กด้วยการใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ผู้ปกครองอาจจะกระทำด้วยตนเองหรือให้ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

ฉันทนา ภาคบงกช (2537 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับโรงเรียน

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 264) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการช่วยพัฒนาและจัดการศึกษาแก่บุตรธิดาของตน รวมทั้งให้แก่ตนด้วย

นภเนตร ธรรมบวร (2541 : 31) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ของเด็กและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพพร้อมกับทางครูและโรงเรียน และการร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก

3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

นักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ในการร่วมกันพัฒนาเด็ก ดังนี้

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 36) กล่าวว่า ความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ในการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมและพัฒนาการแก่เด็กทุกด้าน จะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่าง

เหมาะสมและเป็นทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ พ่อ แม่และครูต่างเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่รายล้อมให้เด็กได้เติบโตขึ้นตามทิศทางที่ต้องการของสังคมและประเทศชาติ

อรุณี หรดาล (2536 : 9-12) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและโรงเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1.1 เด็กมีความรู้สึกปลอดภัยขณะอยู่ที่โรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับบุคคลในโรงเรียน

1.2 เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจในการทำกิจกรรมต่างๆ

1.3 เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเด็กได้ร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกับเด็ก ทำให้เด็กมีสติปัญญาสูงขึ้น

2. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง มีดังนี้

2.1 ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แก่สถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตน

2.2 ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือช่วยกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

2.3 ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาเพราะให้เด็กเห็นปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

2.4 ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาเด็ก หลักอบรมเลี้ยงดูซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านมากขึ้น

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

3.1 สถานศึกษาปฐมวัย รู้ถึงความต้องการความสนใจของผู้ปกครอง สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการ

3.2 การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาช่วยในสถานศึกษา ทำให้อัตราส่วนจำนวนผู้ใหญ่ต่อเด็กถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.3 สถานศึกษาปฐมวัยอาจให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางเป็นแหล่งความรู้ให้แก่เด็กและครูได้

3.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้คำนึงถึงตัวเด็ก (Child Oriented) มากกว่าความรู้ด้านวิชาการที่จะให้เด็ก (Text Oriented)

3.5 การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้ปกครองช่วยให้ครูปรับปรุงการทำงานและภาคภูมิใจในการทำงานมากขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 23-24) กล่าวว่า คุณภาพของโรงเรียนปฐมวัยจะดีได้ต้องมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับเด็ก โรงเรียนไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้จะมีประโยชน์มาก สิ่งที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองคือคุณค่าของความสัมพันธ์ของผู้ปกครองพบโรงเรียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครอง นักเรียนและโรงเรียน คือ

1. ผู้ปกครองและโรงเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับประสบการณ์ทางบ้านและโรงเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองสามารถบอกครู ครูสามารถบอกผู้ปกครองที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพได้ ลดข้อขัดแย้งระหว่างครูและผู้ปกครอง

2. ผู้ปกครองและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนาเด็ก การสอนเด็กหลักสูตรและการดำเนินการเชิงบริหารการศึกษาร่วมกันระหว่างครูและโรงเรียน

3. โรงเรียนสามารถใช้โอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ทั้งทางด้านการศึกษา พัฒนาการร่วมแก้ปัญหาเด็กกับการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสอนต่อการเรียนของเด็กระหว่างโรงเรียนและบ้านด้วย

นอกจากนี้ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้ปกครอง ดังนี้

จันทนา ภาคบงกช (2536 : 13-23) กล่าวว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูลูกเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่เด็กเด็กจะเติบโตได้อย่างมีความสุขต้องอาศัยการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรัก ความอบอุ่นที่เด็กได้รับในช่วงปฐมวัยจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางด้านสังคม การที่เด็กเห็นแบบอย่างที่ดี การแก้ปัญหา การเสริมแรงและ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นให้เด็กได้พัฒนาทางด้านสังคมอย่างดี พฤติกรรมการช่วยเหลือมีความสำคัญทำให้เด็กมีลักษณะของผู้ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541 : 15-16) กล่าวว่า ในการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่เกิดมานั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ดีหรือไม่ มีพื้นฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดู ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีให้กับลูกนั้นจะค่อยๆ หล่อหลอมอุปนิสัย ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ของเด็กแต่ละคน ดังที่นักจิตวิทยาได้พูดถึงความสำคัญไว้ว่าเด็กเป็นวัยทองของชีวิตเด็กจะเติบโตเป็นคนเช่นไรดูได้จากการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องเลี้ยงดูลูกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยอันสมควร

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 172-173) ได้เปรียบเทียบความสำคัญของพ่อแม่จากคำสอนของพระพุทธองค์ว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก โดยเฉพาะแม่ เพราะการเรียนการสอนเริ่มต้นตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของแม่ และหลังจากที่เด็กเกิดจนถึงวัย 3 ขวบ พ่อแม่ยังมีบทบาทสูงในการเป็นครูคนแรกของลูก ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมีมากกว่าครูทั่วไปคือพ่อแม่ให้ความรักความเอาใจต่อลูกอย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพอื่นทดแทนได้ พ่อแม่เป็นครูของลูกตลอดเวลาที่สามารถอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกับครูและโรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่บ้านให้ต่อเนื่องจากทางโรงเรียน เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และความสามารถของเด็ก

3.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 34-36) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนซึ่งวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่ายและสะดวกในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการดำเนินงานของโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรม การหารายได้ การแสดงของนักเรียน และกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่างๆ

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาและการเยี่ยมเยียนได้แก่การประชุมศึกษาและการเยี่ยมบ้าน

3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ เป็นกิจกรรมเน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมของโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนการสอนของเด็ก นอกจากนี้ยังมี โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โฮมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียนและปฏิทินการศึกษา

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนจนถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมการบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคมและครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์แลกเปลี่ยนของที่ผู้ปกครองเหลือใช้ กิจกรรมสนับสนุนผู้ปกครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ดังนี้คือ การวางแผนนโยบายร่วมกับโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนและ การจัดหลักสูตร เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษา ไม่ได้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเพียงผู้เดียว

และจากการวิจัยของ อภิญา เวชชชัย (2544 : 142-143) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวที่ให้ความสนใจ และร่วมคิดค้นสร้างรูปแบบที่เหมาะสมร่วมกัน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ที่เป็นปัจจุบัน มีหลากหลายลักษณะ ได้แก่ ความสนใจส่วนบุคคล ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ที่มีความสนใจต่อผลการเรียน ความประพฤติ การปรับตัว และปัญหาอื่นๆ ในตัวลูกหลานตนเองเป็นเบื้องต้น

2.1 ลักษณะกลุ่มพ่อแม่ ที่รวมตัวกันเองจากความสัมพันธ์ส่วนตัวเช่นเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กๆ ที่เรียนห้องเดียวกัน มีโอกาสพบกันบ่อยๆและพัฒนาเป็นกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ

2.2 ลักษณะกลุ่มพ่อแม่ ที่รวมตัวกันจากการเข้าร่วมกิจกรรมบางด้านของโรงเรียน เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโรงเรียนช่วยงานโรงเรียนด้านต่างๆ การเป็นวิทยากรพิเศษ การช่วยสอน เป็นต้น

2.3 ลักษณะกลุ่มที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ร่วมงานกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการตามรูปแบบและโครงสร้างที่โรงเรียนและสถานศึกษากำหนดไว้แล้ว เช่น เข้าร่วมในฐานะกรรมการระดับห้อง ระดับชั้น กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบความเป็นไปภายในโรงเรียน และมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กทุกๆ ด้าน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและรับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

3.4 บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยในด้านต่างๆอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญมีการปรับเปลี่ยนปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่พัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ผู้ปกครองนักเรียน บิดา มารดา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก ยังมีผู้ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายท่าน ดังนี้

ประมวญ คิตตินันท์ (2536 : 26-27) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองคือผู้ที่เข้าใจลูกที่ดีที่สุด ย่อมให้การช่วยเหลือได้ดีเมื่อลูกมีปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีส่วนในการช่วยเหลือการศึกษา มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจาก

ผู้ปกครองสามารถเป็นผู้ช่วยครูได้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น กิจกรรมห้องสมุด ทักษะศึกษา นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษ สามารถช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี

บ้านเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กในหลายๆด้าน สภาพแวดล้อมทางบ้านจึงมีความสำคัญต่อเด็ก สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางบ้านมีผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆมากมายจากบ้าน จากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ถ้าสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากที่สังคมต้องการ

2. บ้านมีบทบาทสำคัญต่อเด็กในการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ พ่อ แม่ อาจช่วยจัดประสบการณ์ที่ดีให้เด็กรับรู้ เช่น การรู้จักช่วยเหลือตนเอง การให้อ่านหนังสือที่ดี การชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การอบรมสั่งสอนจริยธรรม

3. บ้านมีความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมโรงเรียนด้วย เช่น การร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมวางแผนงานของโรงเรียน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4. บ้านเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ แหล่งทรัพยากร อาจเป็นบุคคล หรือ วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ เช่น เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้เฉพาะด้าน มีประสบการณ์มาช่วยสอนนักเรียน นำนักเรียนเข้าเยี่ยมชมแหล่งความรู้และสถานประกอบการในชุมชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 135-137)

พิมพา ตามี (2540 : 18) กล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. ด้านพื้นฐานในการศึกษาอบรม การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมีหลักการและวิธีการที่แตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีอาชีพ รายได้ แตกต่างกันความสามารถในการใช้จ่ายและบริโภคจึงแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการให้ความรักความเอาใจใส่ รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมต่างๆแก่เด็กจึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก

2. ด้านการให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน เช่นผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ให้การสนับสนุนด้านการเงินหรือแรงงาน ให้ความร่วมมือโดยเป็นคณะกรรมการการศึกษา เป็นวิทยากรช่วยเหลือด้านการสอน และช่วยประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน

3. การส่งเสริมพัฒนาการของบุตรหลาน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการดูแลความประพฤติของเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมเรื่องการเรียน ให้ความรักความอบอุ่น ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้อง ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ใช้ชีวิตที่เหมาะสม

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 9-10) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียนแล้ว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ยังมีความสำคัญในเรื่องการเรียนของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการและความเจริญงอกงามด้านการเรียนของเด็ก ดังนี้

1. เอาใจดูแลความประพฤติของนักเรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน
2. ให้การสนับสนุนส่งเสริมเอาใจใส่ในการเรียนของนักเรียน
3. ให้ความรัก ความอบอุ่น และเอาใจใส่ดูแลนักเรียน
4. ปลุกฝังค่านิยม ความเชื่อมั่นให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและสังคม
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
6. ส่งเสริมให้เด็กใช้ชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 172) กล่าวว่า “พ่อ แม่ และ ครอบครัวมีหน้าที่หลักต่อลูกคือชี้โลกกว้างให้ลูก ได้เห็นได้สัมผัสทั้ง 6 ผัสสะ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ได้พบเห็นสิ่งแปลกต่างๆ ให้กว้างขวาง และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ชี้ให้เห็นผิดชอบชั่วดี อะไรควรอะไรไม่ควร อะไรควรหลีกเลี่ยง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว หากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กสามารถให้การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพแล้ว จะเป็นการเตรียมเด็กให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต

3.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

อรุณี หรดาล (2536 : 6-7) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในด้านการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียน เพื่อให้ความรู้ที่สำคัญแก่ผู้ปกครอง และเพื่อให้ผู้ปกครองได้ชมผลงาน และความสามารถด้านต่าง ๆ ของบุตรหลาน

มอริสัน (Morrison 1988 : 418-419) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ปกครองว่าเป็นกระบวนการที่ดำเนินการของการช่วยเหลือผู้ปกครองโดยใช้ความสามารถของผู้ปกครองเพื่อประโยชน์ของผู้ปกครองและครอบครัว ต่อเด็ก และต่อโรงเรียน ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 3 ส่วน คือ

1. เน้นการทำงาน เป็นการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือช่วยเหลือกิจกรรมทางโรงเรียน เช่น เป็นครูสอนพิเศษ เป็นผู้ช่วยครู เป็นพี่เลี้ยงในการไปทัศนศึกษา เป็นพี่เลี้ยงเด็กในห้องเรียน เป็นต้น

2. เน้นกระบวนการหรือวิธีดำเนินการ วิธีนี้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความสำคัญในกระบวนการทางการศึกษา เช่นการวางแผนหลักสูตร การคัดเลือกแบบเรียน เป็นสมาชิกของคณะกรรมการโรงเรียน

3. เน้นการพัฒนา เป็นการช่วยให้ผู้ปกครองมีทักษะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และเด็ก

การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมของผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนและเด็ก จากกิจกรรมที่จัดขึ้นและสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจที่ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนมากมีภาระงานทั้งที่บ้านและที่ทำงาน จึงทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษาปฐมวัยได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองสะดวก และคิดว่าจะเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และครอบครัวให้มากที่สุด กิจกรรมสำคัญที่ผู้ปกครองควรรหาโอกาสร่วมกับสถานศึกษามีหลายกิจกรรม ตามที่ กุลยา ตันติผลชีวะ (2542 : 46-48) รวบรวมไว้มีดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ทางโรงเรียนต้องแจ้งเวลากับผู้ปกครองได้รับทราบ และแนะนำผู้ปกครองถึงวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมว่าทำอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนสนใจ และสะดวกกับเวลา

2. ศูนย์ครอบครัว เป็นบริการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง เด็กได้สนทนา และเปลี่ยนความรู้เป็นส่วนตัว

3. กิจกรรมวิทยากร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยให้ผู้ปกครองเข้าร่วมการเรียนการสอนในชั้นเรียนทั้งในฐานะเป็นผู้ช่วยครูคอยทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และเป็นวิทยากร สำหรับผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ

4. กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลในครอบครัวเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายคือให้ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมกันคิดและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นได้แก่ กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นต้น

5. กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง การให้ความรู้ผู้ปกครอง (Parent Education) ที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดู แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของตัวเด็ก ตลอดจนการดำเนินชีวิตครอบครัวในวิถีทางที่ถูกต้องและเหมาะสม กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมตามความสมัครใจ ดังนั้นเนื้อหาความรู้ที่จะจัดจะต้องมีลักษณะพิเศษต่างจากกิจกรรมอื่นๆ

กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเป็นวิธีหนึ่งที่โรงเรียนจะสามารถช่วยให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตลอดจนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ และเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อเด็ก นอกจากนี้การให้ความรู้ผู้ปกครองยังสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการให้การศึกษแก่เด็ก ความคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางการศึกษาซึ่งกันและกัน อันจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งต่อกัน

6. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การประชุมครูและผู้ปกครอง

7. การจัดนิทรรศการผลงานเด็ก กิจกรรมคืนสู่เหย้า

8. กิจกรรมวันเด็ก วันแม่ วันขึ้นปีใหม่ และวันสำคัญทางศาสนา

3.5.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

1. ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ปกครองเข้าใจพฤติกรรมของเด็กได้ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูการเตรียมความพร้อม และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอันจะนำไปสู่ความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป
3. ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อเด็กอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม
4. ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยลักษณะประเภทและวิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็ก
5. ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ และฝึกทักษะเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และการดำเนินชีวิตครอบครัว ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม
6. ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมของผู้ปกครอง เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองโดยผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองเข้ามามีลักษณะดังนี้ คือ ผู้ปกครองอาสา เป็นผู้ช่วยครู เป็นวิทยากร ร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนและร่วมทำกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

3.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กเรียน

อรุณี หรดาล (2536 : 63-65) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็กปฐมวัยว่าผู้ปกครองสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

3.5.1 การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน คือ การมีผู้ปกครองช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการสังเกตและการอ่าน รวมทั้งการให้ความสนใจและสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมความรู้เด็กให้ไปในทิศทางเดียวกัน ในการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านผู้ปกครองมีบทบาทที่สำคัญ 3 ประการ

1. การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเห็นความสำคัญและรู้คุณค่าของการอ่าน ในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองอาจกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นตัวแบบที่ดีให้แก่เด็ก ผู้ปกครองจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ชอบการอ่าน ใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พุดถึงหนังสือในทางที่ดี เก็บสะสมหนังสือและจัดเก็บให้เรียบร้อย

1.2 เล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือหรืออ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยเฉพาะถ้าเป็นหนังสือ นิทานเด็กจะชอบมาก เมื่อเล่าเรื่องหรืออ่านเสร็จแล้ววางหนังสือบนชั้นหนังสือที่เด็กสามารถ หยิบมาเปิดด้วยตนเองได้

1.3 จัดหาและรวบรวมหนังสือที่เหมาะสมกับวัย นิสัย และความสนใจของลูกมาไว้ในบ้านและอาจให้เป็นของขวัญเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ

1.4 มีส่วนร่วมในการอ่านของเด็กทุกครั้งเท่าที่จะทำได้ เช่น พุดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กอ่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือหรือเนื้อเรื่องที่เด็กอ่าน หาสัตว์เลี้ยงมาไว้ในบ้านหรือพาเด็กไปตามสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องสมุด สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสนใจและอยากรู้เรื่องราวต่างๆ

2. การเสริมความรู้ให้เด็กสอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและสามารถจดจำได้นานถ้าผู้ปกครองจะช่วยเสริมประสบการณ์ หรือความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา ซึ่งสามารถกระทำได้ดังนี้

2.1 พุดคุยสนทนากับเด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษาพร้อมทั้งอธิบายเสริมหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติมให้เด็กเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

2.2 กระตุ้นหรือเตือนให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูได้มอบหมายให้รวมทั้งคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

2.3 จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้ ความคิดที่เด็กได้จากสถานศึกษาปฐมวัยเมื่อมีโอกาส เช่น ถ้าเด็กได้เรียนเกี่ยวกับสัตว์ ผู้ปกครองอาจพาเด็กไปสวนสัตว์ในวันหยุดเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเห็นสัตว์จริง ขณะเดียวกันผู้ปกครองอาจให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาหาร และสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์

2.4 ส่งเสริมพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ผู้ปกครองสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งเตรียมความพร้อมให้เด็กอย่างเหมาะสม โดยการจัดหาและจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็กเพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้โอกาสเด็กได้มีโอกาสช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบ้านที่เด็กสามารถทำได้ เช่น รดน้ำต้นไม้ เก็บใบไม้ในสนามหน้าบ้าน ชวนเด็กพุดคุยสนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.5.2 การส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่โรงเรียน คือ การที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในสถานศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปผู้ปกครองสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กในโรงเรียนได้ คือ

1. การเป็นผู้ช่วยครู ผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน อาจอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูในสถานศึกษาตามวันและเวลาที่ตนเองสะดวก ช่วยครูดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ช่วยครูจัดเตรียมและจัดหาสื่อการสอน ช่วยสอนเด็กในบางกิจกรรมและช่วยครูวางแผนการสอน

2. การเป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ สถานศึกษาอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับงานอดิเรกหรือรายละเอียดของอาชีพรวมทั้งให้โอกาสเด็กได้ซักถามข้อข้องใจหรือสิ่งที่เด็กอยากรู้เพิ่มเติม การเชิญผู้ปกครองมาพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ นี้ นอกจากจะช่วยสนองความสนใจความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแล้วยังถือเป็น ส่วนหนึ่งของการแนะแนวด้านอาชีพให้กับเด็กได้อีกด้วย

3.7 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนสถานศึกษา

ผู้ปกครองสามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถ เวลาว่าง และกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ รวมทั้งความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา ดังนี้

3.7.1 การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนของผู้ปกครอง

1. การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปของวัสดุ สิ่งของและกำลังทรัพย์ หมายถึง การที่ผู้ปกครองบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ และทรัพย์สินให้กับสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก เช่น การให้วัสดุเหลือใช้เพื่อให้ครูนำไปเป็นอุปกรณ์การสอน การให้ของเล่นและเครื่องเล่น สนาม เสื้อผ้า โต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน หรือการให้ทุนสำหรับทำอาหารกลางวันให้เด็กยากจน

2. การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปของแรงงาน หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น การทำสัปดาห์เรียน การซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามโต๊ะ – เก้าอี้ การช่วยประกอบอาหารกลางวันให้แก่เด็ก การตกแต่งอาคารสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสต่าง ๆ การช่วยจัดเตรียมเสื้อผ้าสำหรับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ การช่วยควบคุมดูแลเด็กขณะออกไปทัศนศึกษา เป็นต้น

3.7.2 การมีส่วนร่วมในด้านที่ปรึกษา

ผู้ปกครองในฐานะที่ปรึกษาอยู่ในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู คณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน

คณะที่ปรึกษาของสถานศึกษาโดยทั่วไปจะมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การประกอบการตัดสินใจใน 4 เรื่อง ซึ่งลีออนซ์ และคณะ (Lyons & Other 1983 : 79) กล่าวถึง ดังนี้คือ

1. แนวการจัดประสบการณ์ คณะที่ปรึกษาของสถานศึกษามีหน้าที่ในการพิจารณาและทบทวนเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์รวมทั้งการใช้อุปกรณ์ของเล่นในแต่ละปีการศึกษาเพื่อนำมาสรุปการหาข้อดี ข้อเสีย รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป แล้วนำข้อมูลเหล่านี้เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. การจัดสรรงบประมาณ คณะที่ปรึกษาของสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการช่วยผู้บริหารสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณในหมวดต่าง ๆ ว่าควรจะต้องมีการตัดลดหรือเพิ่มเติมงบประมาณในหมวดหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาในแต่ละปี

3. การจัดหาบุคลากร คณะที่ปรึกษาของสถานศึกษาจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกบุคคลที่สมัครเป็นผู้ช่วยครู รวมทั้งสามารถสนับสนุนหรือให้คำแนะนำกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้พิจารณาบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่คณะที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสามารถและมีความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ เป็นพิเศษ

4. การจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง คณะที่ปรึกษาของสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำแนะนำและข้อมูลเสนอแนะกับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ประสานงานการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น ประเภทและลักษณะของกิจกรรมที่จัดให้กับผู้ปกครอง และ วิธีการจัดกิจกรรม เป็นต้น

3.8 ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนอนุบาล

บ้านและโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการสั่งสอนและอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ถึงแม้ว่าเด็กปฐมวัยจะใช้เวลาส่วนหนึ่งอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย แต่เด็กในวัยนี้ยังคงต้องการความรัก ความอบอุ่น และความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง ดังนั้นทั้งครูและผู้ปกครองจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาเด็ก รวมทั้งช่วยจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กให้มากที่สุด โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัยจึงมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 5 ประการ ซึ่ง สมพัทธ์ ศรีประไพ (2520 : 59-60) สรุปไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดระหว่างครูและผู้ปกครองของเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองบางคนอาจรักและเชื่อคำพูดของเด็กมากเกินไปจนขาดเหตุผล

2. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครูและผู้ปกครองในการที่จะช่วยกันหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3. เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้มีโอกาสพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมและ ประสิทธิภาพสำหรับเด็กให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ใน โรงเรียนและอยู่ที่บ้าน

5. เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน อันจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความสนใจที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป

ธิดา พิทักษ์สินสุข (2542 : 79-86) กล่าวว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญมากต่อ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก บ้านคือสถานศึกษาแห่งแรกของเด็กมีพ่อแม่และบุคคลใน ครอบครัวเป็นครูของเด็ก เด็กเรียนรู้และได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแตกต่างกันบนพื้นฐานความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละครอบครัว จนกระทั่งเด็กถึงวัยที่พ่อแม่พามาเข้าโรงเรียนอนุบาล เด็กแต่ละคนไม่ได้แตกต่างกันเฉพาะหน้าตาเท่านั้น พื้นฐานทางอารมณ์ และประสิทธิภาพก็จะ แตกต่างกันไปด้วย ความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ครูอนุบาลต้องตระหนักให้มาก มิฉะนั้น เราจะคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะเหมือนกัน พูดยุติเรื่องเหมือนกัน ช่วยตัวเองได้เหมือนกันหมด

ลีออนซ์ และคณะ (Lyons & Other 1983 : 3-4) Lyons กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่เกิด จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน (Information Exchange) และความสัมพันธ์ส่วนตัว (Interpersonal Relations) ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล หมายถึงการที่ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาติดต่อสื่อสารกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กจนเกิดความสนิทสนมและคุ้นเคย เมื่อผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษาได้รู้จักกันแล้ว ต่อมาได้มีโอกาสพบปะพูดคุยสนทนากันจนมีความสนิทสนม คุ้นเคย

โคลาเล็กซ์ (Koralex อ้างถึง ใน วรนาท รักสกุลไทย. 2537 : 169) กล่าวว่าคุณภาพ ของสถานศึกษานั้นต้องมีบิดา มารดาผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในการพัฒนา รับผิดชอบ และการตัดสินใจ เกี่ยวกับเด็กของตน ดังนั้นการเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้ามามีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และ การทำงานร่วมกัน เพื่อให้เด็กในความรับผิดชอบของทุกคนได้รับประโยชน์มากที่สุดการประสาน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินงานระดับ ปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 19 – 22) ได้กล่าวถึงหลักใน การประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ไว้ ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายครอบคลุมทั้ง ปริมาณและคุณภาพที่ชัดเจน ไม่ว่าจะใช้สื่อประเภทใดก็ตาม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อบุคคล ต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

2. โรงเรียนควรเป็นผู้นำและผู้ริเริ่มการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง หรือชุมชนไม่ควรรอให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเป็นฝ่ายริเริ่ม

3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และโรงเรียน ต้องดำเนินการสื่อสารสองทาง และมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. การนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผล ควรเน้นให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครูหรืออาสาสมัคร ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

สำหรับสถานศึกษาหรือโรงเรียนอนุบาลนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนมีความสำคัญดังที่ วรรณาท รักสกุลไทย (2537 : 172) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะกับสถาบันครอบครัว เพราะความศรัทธาและความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งบุตรหลานเข้ารับบริการ

2. ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่สถานศึกษาระดับปฐมวัย ทำให้ครอบครัวและชุมชนมีความศรัทธาต่อองค์กร อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริการโดยภาพดีที่สุด

3. ช่วยให้สถาบันครอบครัว และชุมชนได้รับการทางวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นำความเจริญไปสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 234) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนไว้ว่า เด็กมีความผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว พวกเขาต้องการความรักและความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กในระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก ซึ่งความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน ในการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนั้น จะต้องดำเนินการบนรากฐานของความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่าง ครู โรงเรียนและผู้ปกครอง

การไปโรงเรียนของเด็กระดับปฐมวัยเป็นเรื่องที่ละเอียดและสำคัญ ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นแก่ชีวิต ทั้งยังเป็นสภาวะที่เด็กต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางบ้าน และคนใกล้ชิดไปสู่สถานที่แปลกใหม่ และกิจวัตรประจำวันที่ไม่เหมือนเดิม โรงเรียนต้องหาวิธีการทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนจะเป็นกระบวนการสองทางคือ จากบ้านไปยังโรงเรียน และจากโรงเรียนไปยังบ้าน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 234)

1. ข่าวสารประจำสัปดาห์ ครูอาจแจ้งข่าวสารของโรงเรียน ไปให้ผู้ปกครอง โดยใช้จดหมายที่สั้น กะทัดรัด น่าสนใจ ตรงไหนที่ครูต้องการเน้นควรขีดเส้นใต้ไว้

2. จุลสาร เพื่อประชาสัมพันธ์ความเป็นไป หรือสรุปกิจกรรมที่ผ่านมาหรือเกิดขึ้นในอดีต จะช่วยให้ผู้ปกครองทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนิยมแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนของบรรณาธิการ เรื่องราวของเด็ก ๆ บทความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และเบ็ดเตล็ด

3. แผ่นป้ายนิเทศ จะเป็นการแสดงข้อมูล ข่าวสาร วันสำคัญให้ผู้ปกครองรับทราบที่โรงเรียน โดยอาจทำใน 3 ลักษณะคือ สถานศึกษาแสดงข้อมูล ผู้ปกครองหรือสถานศึกษาแสดงข้อมูลร่วมกัน และผู้ปกครองแสดงข้อมูลฝ่ายเดียว

4. กิจกรรมวันเปิดบ้าน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในต่างประเทศนิยมมาก เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเตรียมการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองมาสังเกตการณ์และร่วมกิจกรรมกับเด็กโดยมีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของเด็ก มีการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง และทำท่าประกอบเพลงสั้น ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเล่นกับลูก ๆ

5. การประชุมนิเทศผู้ปกครอง เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ในเรื่องการจัดประสบการณ์ กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก และนโยบายต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

ชุมพร นวกิติกุล (2534 : 29) กล่าวถึง วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่า ยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงกิจกรรมของโรงเรียน
2. โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมงานเป็นครั้งคราว
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
4. โรงเรียน และผู้ปกครองจัดสอนพิเศษให้กับครู นักเรียน และผู้ปกครองที่สนใจ
5. จัดแข่งขันกีฬาระหว่างครูและผู้ปกครอง
6. ครูไปเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน
7. จัดงานโรงเรียน และจัดให้นักเรียนทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน

และเยาวพา เดชะคุปต์ (2525 : 76) ได้กล่าวว่า บางครั้งโรงเรียนอาจเชิญผู้ปกครองที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ มาแนะนำหรือบรรยายให้เด็กฟัง เช่น การเขียนการ์ตูน แนะนำวิธีเลี้ยงสัตว์ สอนร้องเพลง ฯลฯ หรือเชิญผู้ปกครองที่ว่างมาช่วยเตรียมอาหาร พาเด็กไปทัศนศึกษา เล่านิทาน เล่นดนตรี หรือมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน หรือชุมชนได้เป็นอย่างดี จากกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันกับพ่อ แม่ ผู้ปกครองในการสั่งสอน และอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต และมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาและจะเกิดผลในการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้านอย่างสมบูรณ์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (ซูลีพร อะนะมาน. 2539 : 28 ; อ้างอิงจาก Garcia. 1985) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์ตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอกที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีประสบการณ์และกิจกรรม

2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำในการปฏิบัติการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

แอนโทนี่ (Anthony. 1996 : 4623-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง นโยบายการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในชุมชน ภาคธุรกิจ และผู้สนับสนุนชุมชน พบว่าระบบการศึกษาและนโยบายไม่สามารถควบคุมปัญหาของนักเรียน ความร่วมมือเป็นอย่างดีเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาองค์กรที่มีทรัพยากรที่จำกัด ต้องการความยุติธรรมและผลของการมีส่วนร่วมในการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากร นโยบายการมีส่วนร่วมมีผลกระทบต่อภาวะผู้นำ ความเปลี่ยนแปลงการดำเนินการและมีผลต่อองค์กร

ร็อก (Rock. 1996 : 3403-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบคณะกรรมการโรงเรียน และชุมชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการศึกษาพยายามที่จะเป็นที่ยอมรับทางการเมืองและในข้อตกลงตัดสินใจในการเลือกตั้งเมื่อไร และที่ระดับอะไร ประชาชนควรจะเกี่ยวข้องในการตัดสินใจและคนใดคนหนึ่งมีบทบาทโดยตรงในการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียน หรือรับรู้ในการกระทำ คณะกรรมการอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตัดสินใจของเขาจัดหารูปแบบที่เข้ากันได้ของชุมชน เสนอรูปแบบการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ของคณะกรรมการในการตัดสินใจ แบบคอยช่วยเหลือคณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษาในการตกลงในวิธีดำเนินการที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การตกลงตัดสินใจในผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน

กรามेत (Gramet. 1997 : 1516-A) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ปกครอง พบว่าการฝึกการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การฝึกหัดควรเป็น 2 เท่า การฝึกฝนควรเป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและความต้องการสำหรับผู้ปกครอง โดยการจัดให้มีการอภิปรายสาธารณะและตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงทีละน้อย การตัดสินใจหลายครั้งเป็นการทำลายการมีส่วนร่วมมากที่สุด รูปแบบการตัดสินใจ อาจมองดูความจำเป็นในการฝึกที่ร่วมกระบวนการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องค่อยๆเปลี่ยนไป

เอ็ดวาร์ด (Edward. 1998 : 878-A) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ผลของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า ผลที่เกิดจากความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรระหว่างครูซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรกับผู้วิจัยหลักสูตร คือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพจากการประเมินความต้องการความร่วมมือ ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วม ปัญหาที่เกี่ยวข้อง และการวางแผนหลักสูตร

หลุยส์ (Louise. 1998 : 4551-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของพ่อแม่ และครอบครัว ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม พบว่า พ่อ แม่ และผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง คือต้องการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน ระหว่างครอบครัวกับกิจกรรมที่จัดไว้ พ่อแม่มีความคาดหวังที่จะร่วมให้คำแนะนำแก่บุตร ให้เงินช่วยเหลือและตัดสินใจในการร่วมออกแบบโครงการและบริการสำหรับบุตรหลานและครอบครัว และเขาพบว่า สิ่งที่พ่อแม่สามารถช่วยได้มากที่สุด คือ การให้ความรู้เฉพาะทาง ทักษะ และความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม การประเมินผลและการบริการโดยตรงสำหรับบุตร และสรุปได้ว่า พ่อแม่ ควรมีความรู้ในการให้ความช่วยเหลือในช่วงเวลาเย็นวันหยุด ส่วนชุมชนต้องการให้ความช่วยเหลือด้านข่าวสาร

โลเปซและอีลมา (Lopez and Irma. 1998 : 1877-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระบบสองภาษา จากการศึกษาพบว่า พ่อแม่ สนับสนุนให้บุตรเรียนสองภาษาและหลายวัฒนธรรมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมประเพณี และสิ่งที่ไม่ได้เป็นวัฒนธรรมประเพณี พ่อแม่ทุกคนมีความต้องการทางการศึกษาสูงมาก ต้องการให้บุตรจบการศึกษาแล้วประกอบอาชีพได้ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นเป็นภาษาที่เด็กสามารถพูดได้ตั้งแต่กำเนิด ดังนั้นภาษาที่สองจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถอ่าน เขียน และใช้เป็นภาษาที่สองรองจากภาษาอังกฤษ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

ชาญศักดิ์ เสงสมบูรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเชิงเทรา พบว่าผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา อายุ มีตำแหน่ง และไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่สถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดแตกต่างกันคือผู้ปกครองที่เป็นโสดมีความเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองที่แต่งงานและอยู่ด้วยกัน แต่งงานแต่แยกกันอยู่ หย่าร้างและเป็นหม้าย

ชูชาติ พวงสมจิตร (2542 : 6) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ว่า จากอดีตที่ผ่านมานับตั้งแต่ยุคที่ไม่มีระบบของโรงเรียนผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาก็คือ วัด ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง ทำนุบำรุง และตรวจสอบดูแลก็คือวัดและชุมชน จากจุดเริ่มต้นเช่นนี้น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในเรื่องการมีส่วนร่วม

ร่วมของสังคมและชุมชนต่อการจัดการศึกษาของรัฐ คงไม่ต้องรณรงค์ส่งเสริมอย่างปัจจุบันนี้ ถ้าช่วงหนึ่งรัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซงและตัดตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนจนทำให้ประชาชนต้องลดบทบาทจากผู้ก่อตั้ง ผู้ทำนุบำรุง และตรวจสอบ กำกับติดตาม ลงมาเป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษาเท่านั้น ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่ได้เข้ามามีบทบาทเท่าที่ควรทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกจากชุมชน ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อสถานศึกษากับสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติแตกต่างกัน ประชาชนไม่รัก ไม่ผูกพัน และไม่รู้สึกว่าต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนัก สถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐเป็นหลักโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความต้องการของประชาชน สาระในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกรักผูกพันและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้น การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาหมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรรัฐบาล และองค์กรเอกชน ที่แวดล้อมสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ การดำเนินงานของสถานศึกษารวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน การร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับติดตาม ตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ภิญโญ ภูศรี (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจะมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครู ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารการเงิน บริจาคอุปกรณ์เครื่องมือ ให้แก่โรงเรียนเพื่อสนับสนุนและจะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำในเรื่องการกำหนดความคิดรวบยอดหรือผลรวมที่นักเรียนจะได้รับเมื่อเรียนเนื้อหาสาระนั้นแล้วในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จากการศึกษาพบว่า สมาคมครูและผู้ปกครองมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนและบทบาทในการวางแผนงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของวัสดุสิ่งของและทุนทรัพย์ให้กับทางโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทางผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาก

เดือนเพ็ญ เปรมจิตร (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนจัดหลักสูตร เน้นการเตรียมความพร้อม และการส่งเสริมการร้องเพลงและรำไทย ครูควรให้การบ้านและการอ่านทุกวัน จัดศูนย์หนังสือในห้องเรียน มีการวัดผลระหว่างการเรียนโดยใช้แบบทดสอบ และการสังเกตรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนควรเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีผ่านการอบรมด้านการอนุบาลมาแล้ว พุดจาสุภาพ รักเด็ก

อาคารเรียนควรเป็นชั้นเดียว ห้องเรียนควรเป็นพื้นไม้ บริเวณโรงเรียนสะอาดเรียบร้อย มีสนามเด็กเล่น โต๊ะเก้าอี้ทำด้วยวัสดุมีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายง่าย ๆ จัดได้หลายรูปแบบ สื่อการเรียนการสอนควรมีเครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดีทัศน์ การติดต่อกับผู้ปกครองควรติดต่อด้วยทางวาจา มีการประชุมผู้ปกครองปีละ 1 ครั้ง ความคิดเห็นผู้ปกครองนำมาเป็นแนวจัดการเรียนการสอน เด็กควรนอนวันละ 1-2 ชั่วโมง

พิมพา ตามี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษสนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ สถานประกอบการ ต้องการให้ครูแนะนำการสอนที่บ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนรวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพอีกด้วย

นภาพรรณ อุณาภูล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการสวัสดิภาพของนักเรียน ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถโรงเรียน และด้านสวัสดิศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยมีสวัสดิภาพของรถโรงเรียนเป็นความต้องการอันดับแรก

พรพิมล แซ่ซี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว ต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการเรียนการสอน ในประเด็นครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเล่นิทานและพูดหน้าชั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในประเด็นโรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาประชุมชี้แจง เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และโรงเรียนชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดประสบการณ์ในชั้นอนุบาลให้ผู้ปกครองทราบ

วารี กติกา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ทั้ง 6 ด้าน และสามารถมีส่วนร่วมในระดับมาก คือทุกครั้งในด้านการเลี้ยงดู และการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ส่วนในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมได้ในระดับปานกลาง คือเข้าร่วมได้เป็นบางครั้ง

วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนและ ชุมชน ต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 - 6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษา 5 ด้าน คือ การให้การศึกษ การให้การบริการข้อมูล

ข่าวสาร การจัดกิจกรรมเสริม การแนะแนวและให้คำปรึกษา การสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรมการป้องกันการเสพติด และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกด้านที่ศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อยถึงปานกลางในขั้นของการปฏิบัติของทุกด้าน สำหรับปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน

ฉลอง คงเจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านการวางแผนจัดการศึกษา การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เยาวนุช ทานาม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสอนภาษาจีน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการจัดหลักสูตรตามปกติในโรงเรียน และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้ปกครองมีความต้องการระดับปานกลาง และผู้ปกครองที่มีอาชีพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

มามี โชติมา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมาใน 4 ด้าน คือด้านการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และจากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจในการจัดการศึกษาทุกด้าน นับได้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ และเห็นว่าควรจะมีเปิดสอนในระดับประถมศึกษาด้วยเพื่อให้เกิดการต่อเนื่อง

มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วมมีระดับการปฏิบัติในบทบาทการมีส่วนร่วมหลังการทดลองมาก และ เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติในบทบาทแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมพบว่า ก่อนและหลังการทดลอง

แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบ้านเหมาะสมมาก และการทำงานบ้านแบบมีส่วนร่วม มีประโยชน์มาก

สุวิช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อศึกษาตัวแปรในการทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน คือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันย่อยด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ตัวแปรจำนวนบุตร และตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งรวมถึงการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง การเล่นเกม การหาของเล่น และหนังสือมาให้ พ่อแม่ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เน้นความเข้าใจและความร่วมมือกันทางการศึกษา และพัฒนาการเรียนในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระหฤทัย โดยผู้วิจัยนำเสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระหฤทัย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศน์ และโรงเรียนพระหฤทัยนันทบุรี ที่มีบุตรกำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,287 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสี (2537:106) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.05มีความคลาดเคลื่อน ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 933 คน
2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้นเป็นชั้น (Strata) ใช้ผู้ปกครองนักเรียนตามระดับชั้นเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น

ที่	รายชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		อนุบาล 1	อนุบาล 2	อนุบาล 3	อนุบาล 1	อนุบาล 2	อนุบาล 3
1	โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	150	140	184	61	57	75
2	โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง	253	292	288	103	119	117
3	โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศน์	36	41	51	15	17	21
4	โรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี	293	267	292	120	109	119
	รวม	732	740	815	299	302	332
	รวมทั้งหมด	2,287			933		

2. การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายพระหฤทัย โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรโรงเรียนเครือข่ายพระหฤทัย ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในด้านอื่นๆ

3. ขั้นตอนในการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อวางกรอบโครงสร้างแบบสอบถาม

3. รวบรวมรายละเอียด กำหนดประเด็นและขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา เพื่อจัดเป็นข้อรายการของแบบสอบถาม ได้ลักษณะแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และ ระดับชั้นเรียนของบุตร

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนรู้ของบุตรโรงเรียนเครือข่ายพระฤทธิชัย ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ สถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมใน การสนับสนุนสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนรู้ในด้านอื่นๆของบุตร โรงเรียนเครือข่ายพระฤทธิชัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่สร้างไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและ ความครอบคลุมเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอ โดยใช้ เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อรายการจากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

5.1 ชิสเตอร์ ดร.สมจิตร ทรัพย์อัประไมย ผู้อำนวยการโรงเรียนพระฤทธิชัยนนทบุรี

5.2 อาจารย์พัชรา พุ่มพชาติ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม

5.3 อาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยบูรพา

จากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบกับแบบสอบถามทั้ง ด้านความครอบคลุมเนื้อหาและภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ปรับปรุงแบบสอบถามตามรายการดังนี้

ตอนที่ 1 ให้เพิ่มคำว่า ต่อเดือนในข้อฐานะทางเศรษฐกิจ และ อื่นๆในตัวเลือก ด้านอาชีพ

ตอนที่ 2 ให้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับผู้ปกครองไม่ให้ใช้คำศัพท์ทางวิชาการมากเกินไป และให้ปรับในด้านการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยแยกตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ตอนที่ 3 ให้ปรับเป็นการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของท่านในการส่งเสริม เลี้ยงดูบุตรในด้านอื่นๆ

6. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีอาจารย์ ที่ปรึกษาปริญญาโทเป็นผู้ดูแล และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน อนุบาลศรีนครพัฒนา เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทพิจารณาอีกครั้ง เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนาเวช และโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ที่มีบุตรกำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้กับครูหัวหน้าฝ่ายที่ดูแลในระดับปฐมวัยของแต่ละโรงเรียน พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และให้ครูประจำชั้นนำแบบสอบถามแจกให้กับผู้ปกครอง และนัดหมายวันเวลาที่จะมาเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

3. ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 5-6 สัปดาห์ โดยนำแบบสอบถามไปให้กับครูหัวหน้าฝ่าย ในวันที่ 1 ธันวาคม 2549 และนัดมารับแบบสอบถามคืน ในวันที่ 15 มกราคม 2550 โดยผู้วิจัยเดินทางเข้าไปรับแบบสอบถามจากทั้ง 3 โรงเรียนคืนด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นเก็บรวบรวมจากผู้ปกครองให้ก่อนจึงเดินทางกลับจากห้องเรียนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 890 ฉบับ แต่มีฉบับที่ผู้ปกครองกรอกไม่สมบูรณ์ 11 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบและให้ข้อมูลครบถ้วน จำนวน 871 ฉบับ มาวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 93.35

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามทั้งหมดกลับคืน ผู้วิจัยพิจารณาความสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการจัดลำดับความถี่ของคำตอบ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นการลงความเห็นและให้คะแนนแบบสอบถามทุกข้อ ได้ค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.66 ซึ่งถือว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัย

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามความมุ่งหมายในการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง โดยหาความถี่ และร้อยละ
2. การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร

โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย ใน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการจัดลำดับความถี่ของคำตอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปซึ่งเป็นสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนาเวช และโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี จำแนกตาม ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และระดับชั้นเรียนของบุตร ดังปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และ ระดับชั้นเรียนของบุตร

(N = 871)		
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ฐานะทางเศรษฐกิจ / ต่อเดือน		
1.1. ต่ำกว่า 20,000 บาท	49	5.62
1.2. 20,001 - 30,000 บาท	195	22.39
1.3. 30,001 – 50,000 บาท	351	40.30
1.4. มากกว่า 50,000 บาท ขึ้นไป	276	31.69
รวม	871	100.00
2. อาชีพ		
2.1. รับราชการ	80	9.18
2.2. รัฐวิสาหกิจ	200	22.96
2.3. รับจ้าง	285	32.73
2.4. ธุรกิจส่วนตัว	277	31.80
2.5. อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ค้าขาย	29	3.33
รวม	871	100.00
3. ระดับชั้นเรียนของบุตร		
3.1. ชั้นอนุบาลปีที่ 1	284	32.61
3.2. ชั้นอนุบาลปีที่ 2	289	33.18
3.3. ชั้นอนุบาลปีที่ 3	298	34.21
รวม	871	100.00

จากตาราง 3 ปรากฏ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ฐานะทางเศรษฐกิจ/ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ จำนวน 30,001 – 50,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 40.30) รองลงมา มากกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 31.69) และน้อยที่สุด ต่ำกว่า 20,000 บาท ลงมา (ร้อยละ 5.62) ตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 32.73) รองลงมามีธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 31.80) และอื่นๆ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (ร้อยละ 34.21) รองลงมาเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (ร้อยละ 33.18) และน้อยที่สุดเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 (ร้อยละ 32.61)

ตอนที่ 2 เป็นสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา แสดงดังตาราง 3 – 5 ดังนี้

ตาราง 4 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น

(N = 871)

การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ	จำนวน	ร้อยละ
2. กิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
2.1 ปฐมนิเทศ	639	73.36
2.2 นิทรรศการการแสดงผลงาน	618	70.95
2.3 วันสำคัญของชาติ เช่น วันรัฐธรรมนูญ	172	19.75
2.4 วันสำคัญของบุคคลสำคัญของชาติ เช่นวันพ่อ วันแม่	234	26.87
2.5 วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันคริสตมาส	208	23.88
2.6 วันเด็ก	212	24.34
2.7 กีฬาสี	627	71.99
2.8 การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น วันลอยกระทง	146	16.76
2.9 การเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน	78	8.96
2.10 การเยี่ยมชมห้องเรียนลูกรัก	618	70.95

ตาราง 4 (ต่อ)

			(N = 871)
การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ	จำนวน	ร้อยละ	
3. ผู้ปกครองสามารถร่วมกิจกรรม			
3.1 ทุกครั้ง	287	32.95	
3.2 บางครั้ง	385	44.20	
3.3 เฉพาะที่ตรงกับวันหยุดราชการ	199	22.85	
รวม	871	100.00	

จากตาราง 4 การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่าผู้ปกครองเข้าร่วมการปฐมนิเทศ มากที่สุด (ร้อยละ 73.36) รองลงมาเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา (ร้อยละ 71.99) ส่วนกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน เข้าร่วมน้อยที่สุด (ร้อยละ 8.96) ตามลำดับ

ในการเข้ามาร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พบว่า ผู้ปกครองสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ในบางครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 44.20) รองลงมาสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง (ร้อยละ 32.95) ส่วนการมาร่วมกิจกรรมได้เฉพาะวันหยุดราชการ น้อยที่สุด (ร้อยละ 22.85) ตามลำดับ

ตาราง 5 การมีส่วนร่วมในการเข้ารับการอบรมหรือความรู้กับผู้ปกครอง

(N = 871)		
การอบรมหรือการให้ความรู้ผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
4. การอบรมหรือการให้ความรู้กับผู้ปกครอง		
4.1. วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	524	60.16
4.2. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	418	47.99
4.3. การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก	469	53.85
4.4. การเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก	47	5.40
4.5. วิธีการเล่นกับเด็ก	83	9.53
4.6. การส่งเสริมการพูดของเด็ก	321	36.85
4.7. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	524	60.16
4.8. นโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน	679	77.96
4.9. การแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก	323	37.08
4.10. การสร้างวินัยให้กับเด็ก	249	28.59
4.11. การประกันคุณภาพการศึกษา	55	6.31
4.12. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง	63	7.23
5. เวลาที่ใช้ในการอบรม		
5.1. 1 – 2 ชั่วโมง	642	73.71
5.2. ครึ่งวัน	711	81.63
5.3. ทั้งวัน	378	43.40
5.4. แล้วแต่โอกาส	242	27.78
6. วันที่ควรใช้อบรม		
6.1. ตอนเย็นของวันราชการ	61	7.00
6.2. วันเสาร์	708	81.29
6.3. วันอาทิตย์	247	28.36
6.4. วันหยุดพิเศษต่างๆ	94	10.79

ตาราง 5 (ต่อ)

(N = 871)		
การอบรมหรือการให้ความรู้ผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
7. รูปแบบการประชุม		
7.1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ	721	82.78
7.2. ประชุมเชิงบรรยาย	422	48.45
8. สิ่งที่ได้รับจากการอบรม		
8.1. การชมผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก	476	54.65
8.2. กระบวนการจัดการศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น	381	43.74
8.3. แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก	594	68.20
8.4. อภิปรายซักถามในปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก		
8.5. ได้ทักษะความรู้กลับไปใช้กับเด็กที่บ้าน	190	21.81
	118	13.55

จากตาราง 5 พบว่าผู้ปกครอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน มากที่สุด (ร้อยละ 77.96) รองลงมา เป็นความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ร้อยละ 60.16) ส่วนความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็กได้รับ น้อยที่สุด (ร้อยละ 5.40) ตามลำดับ

เวลาที่ใช้ในการอบรม/ประชุม ผู้ปกครองเห็นว่าควรจัดครั้งวัน มากที่สุด (ร้อยละ 81.63) รองลงมาควรใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง (ร้อยละ 73.71) และน้อยที่สุด คือแล้วแต่โอกาส (ร้อยละ 27.78) ตามลำดับ

วันที่ควรใช้ในการจัดอบรม/ประชุมผู้ปกครอง เห็นว่าควรจัดในวันเสาร์ มากที่สุด (ร้อยละ 81.29) รองลงมา ควรจัดในวันอาทิตย์ (ร้อยละ 28.36) ส่วนในตอนเย็นของวันราชการ ควรจัดน้อยที่สุด (ร้อยละ 7.00) ตามลำดับ

รูปแบบการอบรม/การประชุม ผู้ปกครองเข้าร่วมการประชุมและได้ลงมือปฏิบัติด้วย เป็นกรณี มากที่สุด (ร้อยละ 82.78) ส่วนการอบรม/ประชุมและฟังบรรยายอย่างเดียวผู้ปกครอง เข้าร่วม น้อยที่สุด (ร้อยละ 48.45)

สิ่งที่ผู้ปกครองได้รับมากที่สุดจากการอบรม/ประชุมพบว่า เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก มากที่สุด (ร้อยละ 68.20) รองลงมาเป็นการชมผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก (ร้อยละ 54.65) และสิ่งที่ได้รับน้อยที่สุดคือการได้ทักษะความรู้กลับไปใช้กับเด็กที่บ้าน (ร้อยละ 13.55) ตามลำดับ

ตาราง 6 การมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน

(N = 871)		
การรับทราบข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
9.การรับทราบข่าวสารของผู้ปกครอง(ตอบได้มากกว่า1คำตอบ)		
9.1 จุลสารของโรงเรียน	326	37.43
9.2 แผ่นพับ / ใบปลิว	239	27.44
9.3 ครู / อาจารย์	428	49.14
9.4 จดหมาย	637	73.13
9.5 สมุดสื่อสาร	542	62.23
9.6 กรรมการโรงเรียน	11	1.26

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ปกครอง ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย มากที่สุด (ร้อยละ 73.13) รองลงมา เป็นการรับทราบข่าวสารทางสมุดสื่อสาร (ร้อยละ 62.23) และการได้รับข่าวสารจากคณะกรรมการโรงเรียน น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.26) ตามลำดับ

2.2 ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน แสดงดังตาราง 6 – 10 ดังนี้

ตาราง 7 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

(N = 871)

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	จำนวน	ร้อยละ
10. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก		
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
10.1 เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน พุดถึงหนังสือในทางที่ดีให้เด็กฟัง	172	19.75
10.2 จัดหาหนังสือภาพต่างๆให้เด็กดู	678	77.84
10.3 ฝึกให้เด็กเก็บหนังสือเมื่ออ่านเสร็จแล้ว	147	16.88
10.4 อ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน	631	72.45
10.5 จัดหาหนังสือที่เด็กสนใจไว้ที่บ้าน	553	63.49
10.6 ส่งเสริมให้เด็กหยิบหนังสือมาอ่านในยามว่าง	326	37.43
10.7 ซื้อหนังสือเป็นของขวัญในโอกาสต่างๆ	198	22.73
10.8 พาเด็กไปห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์	92	10.56

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ปกครอง ได้จัดหาหนังสือภาพต่างๆให้เด็กดู มากที่สุด (ร้อยละ 77.84) รองลงมา เป็นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน (ร้อยละ 72.45) ส่วนการพาเด็กไปห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ น้อยที่สุด (ร้อยละ 10.56) ตามลำดับ

ตาราง 8 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้

(N = 871)		
การเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
11. การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้		
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
11.1 สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมาแล้วที่โรงเรียน	658	75.55
11.2 กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมที่โรงเรียนมอบหมาย	406	46.61
11.3 แนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ	442	50.75
11.4 จัดกิจกรรมที่จะเสริมประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้	128	14.70
11.5 ดูแล แนะนำ ในการทำการบ้าน	694	79.68
11.6 เตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน	63	7.23
11.7 เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการค้นคว้า	92	10.56

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ปกครอง ได้ดูแล แนะนำ ในการทำการบ้าน มากที่สุด (ร้อยละ 79.68) รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมาแล้วที่โรงเรียน (ร้อยละ 75.55) ส่วนการเตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน น้อยที่สุด (ร้อยละ 7.23) ตามลำดับ

ตาราง 9 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก

(N = 871)

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
12. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก		
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
12.1 ฝึกให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ตามกำหนดเวลา	348	39.95
12.2 ฝึกให้เด็กรักษาสุขอนามัยความสะอาดของร่างกาย	533	61.19
12.3 ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่นอย่างเสรี	561	64.40
12.4 สอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่น	219	25.14

จากตาราง 9 พบว่าผู้ปกครอง ได้ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่นอย่างเสรีมากที่สุด (ร้อยละ 64.40) รองลงมา เป็นการได้ฝึกให้เด็กรักษาสุขอนามัยความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 61.19) ส่วนการสอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่นน้อยที่สุด (ร้อยละ 25.14) ตามลำดับ

ตาราง 10 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคม ของเด็ก

(N = 781)

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
13. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็ก (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
13.1 ฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง	597	68.54
13.2 ฝึกให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่โต๊ะเมื่อเลิกเล่น	194	22.27
13.3 ฝึกให้เด็กมีความชื่นชมใน ศิลปะ ดนตรี และ กีฬา	256	29.39
13.4 ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลง	638	73.25
13.5 ส่งเสริมให้เด็กมีมารยาท รู้จักกล่าวคำ สวัสดี ขอโทษ ตามโอกาส	547	62.80
13.6 ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม	77	8.84
13.7 ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง	382	43.86
13.8 สอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน	539	61.88
13.9 ให้กำลังใจ ชมเชย ชื่นแยะ สิ่งที่ดีควรทำและไม่ควรทำ	326	37.43

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ปกครอง ได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลง มากที่สุด (ร้อยละ 73.25) รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง (ร้อยละ 68.54) ส่วนการส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม น้อยที่สุด (ร้อยละ 8.84) ตามลำดับ

ตาราง 11 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก

(N = 871)

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
14. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก		
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
14.1 พุดคุย สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ	662	76.00
14.2 ใช้เวลาและความสำคัญในการตอบคำถาม	413	47.42
14.3 เก็บรวบรวมผลงานเด็ก เพื่อส่งเสริมให้กำลังใจเด็ก	234	26.87
14.4 พุดคุยสนทนาตอบคำถามของเด็กขณะดูโทรทัศน์	267	30.65
14.5 ช่วยเหลือในการค้นแหล่งเรียนรู้	101	11.60
14.6 ฝึกให้ลูกพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง	438	50.29
14.7 ฝึกให้ลูกเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	172	19.75
14.8 ให้ความสนใจในการอ่านและเขียนของลูก	679	77.96

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจในการอ่านและการเขียนของลูกมากที่สุด (ร้อยละ 77.96) รองลงมา เป็นการได้พุดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ (ร้อยละ 76.00) ส่วนการช่วยเหลือในการค้นแหล่งเรียนรู้ น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.60) ตามลำดับ

2.3 การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร
ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา แสดงดังตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนสถานศึกษา

(N = 871)

การสนับสนุนสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
15. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนสถานศึกษา		
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
15.1 งบประมาณ	351	40.30
15.2 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน	462	53.04
15.3 การจัดการเรียนการสอน	226	25.95
15.4 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	219	25.14
15.5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม	103	11.83
15.6 การจรรยาบรรณ	64	7.35
15.7 การเป็นอาสาสมัคร	706	81.06
15.8 การเป็นวิทยากร	43	4.94
15.9 การจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน	68	7.81
15.10 ความปลอดภัยของเด็ก	117	13.43
15.11 การให้ข้อมูลเด็กกับผู้เกี่ยวข้อง	392	45.01
15.12 การให้ความร่วมมือ สนับสนุน และปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน	723	83.01
15.13 การให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจต่างๆของทางโรงเรียน	485	55.68
15.14 การมาพบครูประจำชั้นเพื่อรับทราบพัฒนาการของเด็กตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด	575	66.02

จากตาราง 12 พบว่าผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน มากที่สุด (ร้อยละ 83.01) รองลงมาให้การสนับสนุนในการเป็นอาสาสมัคร (ร้อยละ 81.06) ส่วนการเข้ามาเป็นวิทยากรผู้ปกครองสนับสนุน น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.94) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในด้านอื่นๆ นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการจัดลำดับความถี่ของคำตอบ โดยการแยกตามรายด้าน ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้ปกครองได้ให้การเสนอแนะในด้านนี้ สรุปดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งหวังให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา และช่วยตนเอง ให้มากที่สุด (4คน)

2. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน ไม่ควรเน้นในการเตรียมเด็กเพื่อออกไปแข่งขันมากเกินไป (3คน)

3. ควรให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนในรูปของการเตรียมความพร้อม และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและเหมาะสมกับวัยของเด็ก (2คน)

4. ควรส่งเสริมเด็กในการพูดและตอบต้องเสียงดังและฟังชัด พูดให้ถูกต้อง (2คน)

5. ควรจัดศึกษาสถานศึกษาที่เพื่อให้เด็กพบกับสิ่งที่ได้เรียนจากหนังสือ (1คน)

6. ควรนำสื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (1คน)

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยผู้ปกครองได้ให้การเสนอแนะในด้านนี้ สรุปดังนี้

1. ควรดูแลเกี่ยวกับเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่น และคอยตรวจสอบอยู่เสมอว่าเครื่องเล่นชนิดใดชำรุดหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายกับเด็กๆ ทางโรงเรียนควรยกออกไปซ่อมหรือจัดเก็บให้เรียบร้อยเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน (2คน)

2. ควรดูแลรักษาความปลอดภัย การรักษาความสะอาด และตกแต่งอาคารสถานที่ให้เป็นระเบียบ สวยงาม (1คน)

3. ควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักธรรมชาติ (1คน)

4. ควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน (1 คน)

5. ควรจัดให้เด็กๆได้รับอากาศบริสุทธิ์บ้าง และไม่ควรให้อยู่แต่ในห้องปรับอากาศอย่างเดียว (1คน)

3.3 ด้านการจัดบริการ โดยผู้ปกครองได้ให้การเสนอแนะในด้านนี้ สรุปดังนี้

1. ควรติดต่อให้ผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้านทันทีในกรณีที่เด็กป่วยไม่สบาย สามารถแพร่เชื้อติดต่อได้ เช่น ไข้หวัด (2คน)

2. ควรตรวจเช็คตู้น้ำเย็นให้สม่ำเสมอด้วย (2คน)

3. ควรเน้นเรื่องการฝึกให้เด็กรับประทานอาหารให้มากขึ้นด้วย (1คน)

4. ควรจัดน้ำสะอาดไว้บริการนักเรียนอย่างเพียงพอ (1คน)

5. ควรให้บริการตรวจสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (1คน)

6. ควรส่งเสริมการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ละเว้นอาหารที่เป็นอันตรายต่อเด็ก (1คน)

7. ควรให้ความรู้กับนักเรียนให้รู้จักการป้องกันอันตรายเล็กๆน้อยๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (1คน)

3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองได้ให้การเสนอแนะในด้านนี้ สรุปดังนี้

1. ควรให้ทางโรงเรียนมีการสื่อสารถึงผู้ปกครองอย่างรวดเร็ว ชัดเจน เป็นระยะสม่ำเสมอ ไม่ควรส่งข่าวสารถึงผู้ปกครองกระชั้นเกินไป ทำให้ผู้ปกครองเตรียมตัวไม่ทัน (2คน)

2. ควรให้บริการความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย โรคภัยไข้เจ็บ และวิธีการป้องกันแก่ผู้ปกครองเมื่อมีการระบาดของโรค (1คน)

3.5 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผู้ปกครองได้ให้การเสนอแนะในด้านนี้ สรุปดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตัวเอง ในการพูดและตอบ เช่นการตอบผิด – ถูก ให้ตอบก่อน ถ้าผิดมีการแนะนำ และกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง (2 คน)

2. ควรส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความชื่นชมยินดี ในความดีงามของตนเองและผู้อื่น (1คน)

3. ควรส่งเสริมให้เด็กพูดจาไพเราะ รู้จักกาลเทศะ และมีสัมมาคารวะ (1คน)

4. ควรส่งเสริมให้เด็กมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (2คน)

5. ควรฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตัวเองรู้จักรับผิดชอบ และรู้จักหน้าที่ของตนเอง (1คน)

6. ควรส่งเสริมให้เด็กมีการแบ่งปัน เสียสละ มีเมตตา มีความเกรงใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน (1คน)

7. ควรฝึกให้เด็กรู้จักอภัย ยกโทษให้ เมื่อผู้อื่นมากระทำ โดยไม่ตั้งใจและให้มีความอดทน (1คน)

8. ควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าด้านกีฬา ดนตรี หรือเรียนพิเศษต่างๆ เพื่อให้ลูกมีความพร้อมพร้อมทั้ง IQ และ EQ (1คน)

9. ควรส่งเสริมให้เด็กรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่นไทย และความเป็นไทย (1คน)

10. ควรให้คำแนะนำให้เด็กแก่เด็กในการดำเนินชีวิตในวิถีชีวิตแบบไทย เน้นการประหยัดและการแบ่งปันให้ผู้อื่น เพื่อให้เด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (1คน)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล เสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย ใน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย ใน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนาเวช และโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ที่มีบุตรกำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1–3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,287 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัย จำนวน 4 โรง โดยพิจารณาจากตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสี (2537 : 106) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.05 มีความคลาดเคลื่อน ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 933 คน แล้วจำแนกสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียน โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามปลายเปิด ได้ค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.66 ซึ่งถือว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บโดยวิธีการที่ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามผ่านครูแต่ละโรงเรียนเพื่อนำไปแจกให้กับผู้ปกครองและนัดวันเวลามาเก็บรวบรวมข้อมูลคืน โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ปกครองจำนวน 871 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 933 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.35 มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SSPP สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา ในโรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระฤทัย สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่าผู้ปกครองเข้าร่วมการประชุมพิเศษ มากที่สุด (ร้อยละ 73.36) รองลงมาเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา (ร้อยละ 71.99) ส่วนกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน เข้าร่วมน้อยที่สุด (ร้อยละ 8.96) ตามลำดับ

การเข้ามาร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พบว่า ผู้ปกครองสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ในบางครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 44.20) รองลงมาสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง (ร้อยละ 32.95) ส่วนการมาร่วมกิจกรรมได้เฉพาะวันหยุดราชการ น้อยที่สุด (ร้อยละ 22.85) ตามลำดับ

1.2 การได้รับความรู้จากการอบรม พบว่าผู้ปกครอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน มากที่สุด (ร้อยละ 77.96) รองลงมา เป็นความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ร้อยละ 60.16) และการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก (ร้อยละ 5.40) ได้รับน้อยที่สุดตามลำดับ

เวลาที่ใช้ในการอบรม/ประชุม ผู้ปกครองเห็นว่าควรจัดครั้งวัน มากที่สุด (ร้อยละ 81.63) รองลง ควรใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง (ร้อยละ 73.71) และ น้อยที่สุดคือแล้วแต่โอกาส (ร้อยละ 27.78) ตามลำดับ

วันที่ควรใช้ในการจัดอบรม/ประชุมผู้ปกครอง เห็นว่าควรจัดในวันเสาร์ มากที่สุด (ร้อยละ 81.29) รองลงมา ควรจัดในวันอาทิตย์ (ร้อยละ 28.36) ส่วนในตอนเย็นของวันราชการ ควรจัดน้อยที่สุด (ร้อยละ 10.79) ตามลำดับ

รูปแบบการอบรม/การประชุม ผู้ปกครองเห็นว่าการประชุมและลงมือปฏิบัติด้วยเป็นการดีมากที่สุด (ร้อยละ 61.77) ส่วนการอบรม/ประชุมและฟังบรรยายอย่างเดียวผู้ปกครอง เห็นว่าควรจัดน้อยที่สุด(ร้อยละ 30.42)

สิ่งที่ผู้ปกครอง ต้องการได้รับมากที่สุดจากการอบรม/ประชุมพบว่า เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก มากที่สุด (ร้อยละ 68.20) รองลงมาเป็น

การชมผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก (ร้อยละ 54.65) และที่ต้องการน้อยที่สุดคือการได้ทักษะความรู้กลับไปใช้กับเด็กที่บ้าน (ร้อยละ 13.55) ตามลำดับ

1.3 การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย มากที่สุด (ร้อยละ 73.13) รองลงมา เป็นการรับทราบข่าวสารทางสมุดสื่อสาร (ร้อยละ 62.23) และการได้รับข่าวสารจากคณะกรรมการโรงเรียน น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.26) ตามลำดับ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก พบว่าจาก ตาราง 6 พบว่า ผู้ปกครอง ได้จัดหาหนังสือภาพต่างๆให้เด็กดู มากที่สุด (ร้อยละ 77.84) รองลงมาเป็นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน (ร้อยละ 72.45) และการจัดหาหนังสือที่เด็กสนใจไว้ที่บ้าน (ร้อยละ 72.4) ส่วนการพาเด็กไปห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ น้อยที่สุด (ร้อยละ 10.56) ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียนและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครอง ได้ดูแล แนะนำ ในการทำการบ้าน มากที่สุด (ร้อยละ 79.68) รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมาแล้วที่โรงเรียน (ร้อยละ 75.55) ส่วนการเตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน น้อยที่สุด (ร้อยละ 7.23) ตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่นอย่างเสรี มากที่สุด (ร้อยละ 64.40) รองลงมาเป็นการฝึกให้เด็กรักษาสุขอนามัยความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 61.19) ส่วนการสอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่น น้อยที่สุด (ร้อยละ 25.14) ตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคม ของเด็ก พบว่าผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลง มากที่สุด (ร้อยละ 73.25) รองลงมา เป็นการ ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง (ร้อยละ 68.54) ส่วนการส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม น้อยที่สุด (ร้อยละ 8.84) ตามลำดับ

2.5 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองได้ให้ความสนใจในการอ่านและการเขียนของลูก มากที่สุด (ร้อยละ 77.96) รองลงมา เป็นการพูดคุยสนทนา เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ (ร้อยละ 76.00) ส่วนการช่วยเหลือในการค้นแหล่งเรียนรู้ น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.60) ตามลำดับ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่าผู้ปกครองให้ความร่วมมือสนับสนุน และปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน มากที่สุด (ร้อยละ 83.01) รองลงมา เป็นการ

สนับสนุนในการเป็นอาสาสมัคร (ร้อยละ 81.06) ส่วนการเข้ามาเป็นวิทยากรผู้ปกครองสนับสนุนน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.94) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษของผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ปกครองโรงเรียนในเครือพระหฤทัย เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศมากที่สุด (ร้อยละ 73.36) สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากก่อนเปิดเรียนภาคใหม่ในแต่ละปีการศึกษา ทางโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการปฐมนิเทศสำหรับผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นประจำอยู่แล้ว โดยที่การจัดปฐมนิเทศที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่โรงเรียนได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและ แนวปฏิบัติของสถานศึกษา รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองเป็นวิธีการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนและเด็ก การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้ที่สำคัญและจำเป็นในเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก มีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และสามารถปฏิบัติตนในการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กต่อไป ดังที่ จรวยพร ธรณินทร์ (2539:17-18) ที่กล่าวว่า การจัดการปฐมนิเทศเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียนและเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนและผู้ปกครองยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครองและระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน

รองลงมาคือการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา (ร้อยละ 71.99) ซึ่งผู้ปกครองได้ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาอาจเป็นเพราะกิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ จะได้แสดงออกถึงความสามารถไม่ว่าจะเป็นด้านกีฬา ได้เข้าร่วมแข่งขัน หรือ ด้านการแสดงออกในการเป็นเชียร์ลีดเดอร์ ซึ่งโดยพื้นฐานผู้ปกครองต้องการที่จะส่งเสริมบุตรหลาน จึงทำให้ผู้ปกครองสนใจที่จะมาร่วมกิจกรรมและมาให้กำลังใจบุตรหลาน อีกทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเองผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองกับครูและระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน เป็นการช่วยลดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองอันจะส่งผลต่อการให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542ก: 19) ได้กล่าวไว้ว่าความเข้าใจอันดีระหว่างครูผู้ปกครองจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการให้การศึกษาแก่เด็ก ความคุ้นเคยระหว่างครูผู้ปกครองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางการศึกษาซึ่งกันและกันอันจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งต่อไป

กิจกรรมนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนและการเยี่ยมชมห้องเรียน (ร้อยละ 70.95) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมงานและเยี่ยมชมโรงเรียนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนและการเยี่ยมชมห้องเรียนลูกรัก เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความก้าวหน้าพัฒนาการของนักเรียนและผู้ปกครองต้องการเยี่ยมชมนขณะที่ครูกำลังทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองจะได้

มีโอกาสสังเกตการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ของครู จึงทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับคำกล่าวของ โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2538:26) ที่ว่า เนื่องจากผู้ปกครองต้องการที่จะได้เห็นความก้าวหน้าพัฒนาการและผลงานของเด็ก รวมทั้งต้องการที่จะชมสื่อ อุปกรณ์ การเรียน การสอนที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจว่าครูสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าควรที่จะใช้เวลาว่างในช่วงโอกาสวันพิเศษต่างๆในการเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากความเหมาะสมของวัน/เวลาที่จัดเพราะในวันทำงาน ผู้ปกครองหาเวลามาร่วมกิจกรรมได้ยากแต่ในวันพิเศษต่างๆ เป็นวันหยุดผู้ปกครองสามารถที่จะมาร่วมกิจกรรมได้มากกว่าผู้ปกครองมีโอกาที่จะสังเกตการณ์จัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่สำคัญผู้ปกครองและครูมีโอกาสนำข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

กิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน ผู้ปกครองให้ความสนใจในการเข้าร่วมน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าทางโรงเรียนได้จัดให้มีการบริการนักเรียนในด้านสุขภาพอนามัย จัดบริการทางด้านป้องกันรักษา และส่งเสริมสุขภาพนักเรียน โดยการเชิญคณะแพทย์-พยาบาลจากโรงพยาบาลเซนต์หลุย มาตรวจสุขภาพให้กับนักเรียนเป็นประจำ อีกทั้งในด้านโภชนาการได้จัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่สะอาด มีประโยชน์ และมีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพละอนามัยสมบูรณ์ จึงทำให้ผู้ปกครองเชื่อถือและไว้วางใจ จึงไม่สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมได้เป็นบางครั้ง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ลักษณะอาชีพของผู้ปกครองจำเป็นต้องยุ่งเกี่ยวกับภารกิจหาเลี้ยงครอบครัวและต้องให้ความสนใจในการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของครอบครัว จึงทำให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นได้เป็นบางครั้ง

2. ด้านการเข้ารับการอบรมของผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอน มากที่สุด (ร้อยละ 77.96) สามารถอภิปราย ได้ว่า การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศมากที่สุดจะเป็นการชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน จึงทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้มากที่สุด ดังนั้นการที่ผู้ปกครองและตัวนักเรียนได้รับทราบเป้าหมาย จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างชัดเจน โรงเรียนจำเป็นต้องชี้แจงและทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการของโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และการสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีผลทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันในการจัดการศึกษาแก่เด็ก และจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์ (2546: 73) ที่ว่า การที่ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียนจะเป็นผลดีต่อโรงเรียน ผู้ปกครอง และตัวนักเรียน ผู้ปกครองได้รับทราบเป้าหมาย จุดมุ่งหมายในการจัด

การศึกษาของโรงเรียนอย่างชัดเจน โรงเรียนจำเป็นต้องชี้แจงและทำให้ผู้ปกครองความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการของโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีผลทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ลำดับรองลงมาคือการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ร้อยละ 60.16) ในการเข้ารับการอบรมทั้ง 2 รายการนี้เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนได้จัดให้กับทางผู้ปกครอง โดยการเชิญนักการศึกษาหรือนักวิชาการมาให้ความรู้กับผู้ปกครองเป็นประจำทุกปีการศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบการให้ความรู้กับผู้ปกครองอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆจะสามารถหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นและมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ดังที่ ฉันทนา ภาคบงกช (2536: 13 -23) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูลูกเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่เด็ก เด็กจะเติบโตได้อย่างมีความสุขได้นั้นต้องอาศัยการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรักความอบอุ่นที่เด็กได้รับในช่วงวัยนี้มีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาการด้านสังคม ทำให้เด็กมีลักษณะของผู้ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ส่วนการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก ที่ผู้ปกครองให้ความสนใจน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะผู้ปกครองคิดว่าไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้ก็สามารถที่จะจัดซื้อได้ด้วยตนเอง

ส่วนเวลาที่ใช้ในการอบรม ผู้ปกครองส่วนมากเห็นว่าควรจัดครึ่งวันและอย่างน้อย 1-2 ชั่วโมง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าเมื่อเดินทางออกจากบ้านแล้วควรใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุด อีกทั้งสภาพการจราจรที่ติดขัดทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง จึงทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าควรใช้เวลาแค่ครึ่งวัน หรือ 1 – 2 ชั่วโมงก็พอแล้ว ส่วนการจัดกิจกรรมในวันเสาร์เป็นวันที่ผู้ปกครองเข้าร่วมมากที่สุด และในวันอาทิตย์ผู้ปกครองเข้าร่วมน้อยกว่า อาจเป็นเพราะถ้าจัดวันอาทิตย์ซึ่งถือว่าเป็นวันครอบครัวที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องอยู่พร้อมหน้ากันและเป็นวันที่คริสตชนจะต้องไปโบสถ์ตามหลักของคริสต์ศาสนา ดังนั้นในส่วนของวันอาทิตย์ผู้ปกครองจะได้ใช้เป็นเวลาพักผ่อนหรือทำธุระส่วนตัวร่วมกับครอบครัวบ้าง จึงไม่ยากให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมในวันอาทิตย์ รวมถึงการจัดกิจกรรมในวันหยุดพิเศษต่างๆ ที่ทางผู้ปกครองถือว่าเป็นวันหยุดติดต่อกันหลายวันและเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวในสถานที่ไกลๆ เช่น การเดินทางไปพักผ่อน การไปเยี่ยมญาติ เป็นต้น และการจัดกิจกรรมในตอนเย็นของวันราชการ ที่ผู้ปกครองเข้าร่วมน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมาตลอดทั้งวันอยู่แล้วจึงไม่ต้องการทำกิจกรรมอะไรที่ใช้เวลานานเกิน 1 วันและ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทองไทย (2525: 204) ที่พบว่าการใช้เวลาในการอบรมหลักสูตรแต่ละหลักสูตรหากใช้เวลานานเกินไปจะมีผู้เข้ารับการอบรมขาดหายไปครึ่งหนึ่งเพราะเกิดความเบื่อหน่าย หรือจำเป็นต้องกลับไปประกอบอาชีพ

รูปแบบการประชุมที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมคือรูปแบบการประชุมแบบ ลงมือปฏิบัติด้วยทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองได้รับความรู้โดยผ่านการปฏิบัติจริงตามฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทางโรงเรียนได้จัดไว้และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วย ซึ่งตรงกับ คำกล่าวของสุวัณห์ วัฒนวงษ์ (2541 : 21) ที่ว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ที่ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุดซึ่งการที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติจริงทำให้ผู้ปกครองสามารถที่จะเรียนรู้และจดจำติดตัวไปได้ยาวนานกว่าการบอกกล่าวเพียงอย่างเดียว

3. ด้านการรับข้อมูลข่าวสารของผู้ปกครอง จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆของโรงเรียนผ่านทางจดหมาย มากที่สุด (ร้อยละ 73.13) สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากทางโรงเรียนได้มีการแจ้งข่าวสารต่างๆถึงผู้ปกครองโดยการทำจดหมายเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกับตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทำจดหมายที่แจ้งออกไป จึงทำให้ผู้ปกครองคิดว่าได้รับข่าวสารผ่านทางจดหมายมากที่สุด ดังที่ อรุณี หรดาล (2536 : 39) ได้กล่าวว่า สถานศึกษานิยมใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ในการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบ สื่อสิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้ ได้แก่ แผ่นพับ จดหมาย วารสาร เป็นต้น

รองลงมาคือการรับข่าวสารผ่านทางสมุดสื่อสารของทางโรงเรียน (ร้อยละ 62.23) นั้นเป็นการเขียนสื่อสารกัน 2 ทาง ที่ทางครูประจำชั้นเขียนเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการที่ผู้ปกครองได้เขียนโต้ตอบกลับมาเป็นประจำโดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ปกครองต้องทำงานไม่สามารถมาพบครูที่โรงเรียนได้โดยตรง เมื่อมีข่าวคราวที่เกี่ยวกับบุตรหลานตนเอง เช่นการเจ็บป่วยของเด็ก ผู้ปกครองต้องการที่จะให้ครูแจ้งให้ตนเองทราบหรือตนเองต้องการที่จะแจ้งข่าวนั้นให้ครูได้รับทราบด้วยเช่นกัน โดยการเขียนรายงานในสมุดสื่อสารแทนการมาพบครูที่โรงเรียน ในด้านการแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนด้วยสมุดสื่อสาร สามารถส่งข้อมูลต่างๆถึงผู้ปกครองได้อย่างทั่วถึงและมีค่าใช้จ่ายน้อยและอำนวยความสะดวกมากกว่าวิธีอื่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปรัชญา ฐปทอง (2532: 15) ได้สรุปการติดต่อสื่อสารคือการส่งข้อความหรือเรื่องราวจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคน เพื่อให้ผู้นั้นทราบข้อความดังกล่าว แต่การติดต่อสื่อสารที่ดีต้องไม่หยุดอยู่เพียงเท่านั้น การติดต่อสื่อสารที่ดีและได้ผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้รับสามารถรับทราบข้อความนั้นได้ถูกต้องเข้าใจความหมายนั้นอย่างถ่องแท้และมีปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมต่อไปตามทีผู้ส่งข้อความนั้นประสงค์จะมีให้ด้วย

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่าผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือภาพต่างๆให้เด็กดู มากที่สุด (ร้อยละ 77.84) รองลงมาอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน (ร้อยละ 72.45) และจัดหาหนังสือที่เด็กสนใจไว้ที่บ้าน (ร้อยละ 63.49) ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่า การอ่านเป็นทักษะที่เด็กปฐมวัยยังทำไม่ได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านโดยการจัดหาหนังสือภาพมาให้เด็กดูเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่เด็กจะได้เรียนรู้คำที่สื่อ

ความหมายจากภาพต่าง ๆ อีกทั้งทางโรงเรียนยังได้จัดให้มีห้องสมุดสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ ซึ่งลักษณะของหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดเป็นหนังสือนิทานประกอบภาพ และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สมัครสมาชิคนิทานรายเดือน เพื่อเป็นสื่อในการกระตุ้นให้เด็กรักการอ่านอีกทางหนึ่ง และการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอนและจัดหาหนังสือที่เด็กสนใจไว้ที่บ้านเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองส่วนมากพากันปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนั้นการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาและสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตนเองด้วยการอ่าน ซึ่งผู้ปกครองเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กเห็นความสำคัญและรู้คุณค่าของการอ่าน สอดคล้องกับอรุณี หรดาล (2536 : 63-65) ที่กล่าวว่าในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านโดยจัดหาหนังสือและเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือให้เด็กฟังและมีส่วนร่วมในการอ่านกับเด็ก

ส่วนการพาเด็กไปห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ นั้นผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ปกครองคิดว่าเด็กปฐมวัยยังเล็กอยู่ จึงไม่สนใจที่จะพาไปและคิดว่าจะไม่ถึงเวลา และเป็นเรื่องที่ยังไกลตัวเด็กอยู่และยังอ่านหนังสือไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อารี รังสินันท์ (2524) กล่าวว่า เด็กในวัยนี้ผู้ปกครองควรจะต้องคอยแนะนำและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง รวมถึงการได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ จากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองเห็นว่ามิใช่ประโยชน์และสามารถนำมาพัฒนาเด็กได้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของผู้ปกครองในฐานะเป็นครูของบุตรหลานโดยปกติพ่อแม่คือครูคนแรกของลูกด้วยการเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังค่านิยมและเจตคติต่าง ๆ การสั่งสอนอบรมนี้เริ่มตั้งแต่เด็กยังไม่เข้าโรงเรียน จนกระทั่งเข้าโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีความก้าวหน้าผู้ปกครองสามารถที่จะเลือกความรู้ต่าง ๆ มาจัดสอนให้แก่เด็กเพื่อจะให้เด็กมีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเรียนอย่างมีระบบต่อไป

5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากโรงเรียน พบว่าผู้ปกครองดูแลแนะนำเด็กในการทำการบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 79.68) สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว (ร้อยละ 75.55) และแนะนำช่วยเหลือเด็กเมื่อต้องการความช่วยเหลือ (ร้อยละ 50.75) สามารถที่อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองในโรงเรียนคาทอลิกส่วนมากจะต้องการให้เน้นการจัดการเรียนการสอนในด้านวิชาการ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานตนเองเป็นเด็กเรียนเก่ง เรียนดี อ่านออก เขียนได้ จะเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองเกิดความภาคภูมิใจ รวมถึงการ ดิวเข้มเพื่อที่จะพาลูกไปสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงหรือเพื่อแข่งขันกันเอง ดังนั้นผู้ปกครองจึงให้ความสำคัญกับการดูแล แนะนำทำการบ้าน ที่เป็นเนื้อหาเชิงวิชาการ ด้านการคัดอ่านเขียน และบวกลบเลข ว่าเด็ก ๆ ทำได้ถูกต้อง สวยงามหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งผู้ปกครองควรคอยช่วยเหลือ แนะนำและสนับสนุนเด็กในการทำการบ้านและคอยเป็นกำลังใจให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำงานได้แต่ลักษณะของการบ้านจะเป็นรูปแบบที่ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเพราะเด็กต้องให้ผู้ปกครองอธิบายคำชี้แจงในการทำการบ้านให้ฟังก่อนจึงจะลงมือทำได้ การที่ผู้ปกครองเอาใจใส่และสนใจการบ้านของเด็กโดยคอยดูแลแนะนำการทำการบ้าน ให้คำยกย่องและชมเชยเมื่อเด็กสามารถทำการบ้านได้ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจใน

ตนเองกล้าที่จะแสดงออกเพราะได้รับกำลังใจและการช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการทำการบ้านเมื่อเด็กต้องการ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจการทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น การที่ผู้ปกครองได้สนทนากับสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิดสังเกตุ ได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นการที่ผู้ปกครองมีบทบาทช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนของนักเรียนและการเสริมประสบการณ์แก่นักเรียนที่บ้านโดยการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา กระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหา ทำกิจกรรมต่างๆหรือเสริมประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้ให้กับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ดังที่ อรุณี หรดาล (2536 : 63-65) กล่าวไว้ว่า การเสริมความรู้ให้เด็กสอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสถานศึกษา เด็กจะเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและสามารถจดจำได้นาน

6. ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่นอย่างเสรี (ร้อยละ 64.40) สามารถอภิปรายได้ว่า ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กๆได้ออกกำลังกายร่วมกันทุกเช้าก่อนเข้าห้องเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่เด็กๆเล่นเครื่องเล่นสนาม ได้ปีนป่าย ห้อยโหน ตามลักษณะของประเภทเครื่องสนามที่จัดไว้ ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายและการเล่นอย่างเสรี เป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าการเล่นสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เด็กจะใช้ร่างกายและการประสานกันของกล้ามเนื้อลักษณะวิ่ง ปีนป่าย กระโดด การเล่นช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกายซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อ และส่วนต่างๆของร่างกายนอกจากนั้นการออกกำลังกายกลางแจ้งยังช่วยเหลือให้เด็กได้แสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวได้อย่างเหมาะสม โดยปราศจากการทำร้ายตนเองและบุคคลอื่น รอบข้าง (นภเนตร ธรรมบวร : 2546)

รองลงมาคือการฝึกให้เด็กรักษาสุขภาพอนามัย (ร้อยละ 61.19) และฝึกเด็กให้เด็กรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามกำหนดเวลา (ร้อยละ 39.95) อภิปรายได้ว่าทางโรงเรียนได้ฝึกให้เด็กล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากออกจากห้องน้ำทุกครั้ง รวมถึงการให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหารและก่อนนอน ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้เห็นถึงความสำคัญในการรักษาสุขภาพอนามัยของเด็กโดยเฉพาะอนามัยช่องปาก ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาของ นันทา แทนธานี (2534 : 30-35) ในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กซึ่งสนับสนุนให้เด็กรักษาความสะอาดของฟันโดยการแปรงฟันและหัดให้จนเป็นนิสัย ตลอดจนการฝึกให้มีสุขนิสัยที่ดีโดยหลังการรับประทานอาหารจะต้องแปรงฟันทุกครั้ง ดังนั้นผู้ปกครองไม่เพียงต้องการให้ครูดูแลเรื่องความสะอาดในการรับประทานอาหารเท่านั้นผู้ปกครองคาดหวังว่าครูสามารถปลูกฝังให้เด็กในระดับปฐมวัยในโรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมนี้และสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541: 5-6) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาระดับอื่นเป็นการศึกษาที่เน้นการพัฒนาการทางด้านร่างกายและอารมณ์ของเด็กเป็นสำคัญ ดังนั้นการส่งเสริมความมั่งคั่งทางร่างกายและ

อารมณ์ที่ดีนั้นควรเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดเด็กและควรเป็นเรื่องที่รัฐและโรงเรียนสนับสนุนให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองและชุมชนช่วยกันเลี้ยงดูเด็กให้เจริญงอกงาม

7. ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น มากที่สุด (ร้อยละ 73.25) รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง (ร้อยละ 68.54) ส่วนการส่งเสริมให้เด็กมีมารยาทรู้จักกล่าวคำ สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ ตามโอกาส (ร้อยละ 62.80) สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากภาวะสังคมปัจจุบันครอบครัวของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีลักษณะครอบครัวเล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้เกิดการเสื่อมถอยของบทบาทครอบครัว ทั้งด้านความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดปัญหาเด็กไม่มีวินัยในตนเอง พุดจากร้าว เอาแต่ใจตนเอง เจ้าอารมณ์ พุดจาไม่ไพเราะช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ซึ่งเป็นเพราะพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องส่งเสริมเพราะเป็นหน้าที่สำคัญของพ่อแม่ วิธีการที่ผู้ปกครองมีส่วนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในตัวเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 71) ที่พบว่าสารสนเทศที่ผู้ปกครองต้องการลำดับแรกคือเรื่องการสอนวินัยให้กับเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะทางสังคมปัจจุบันมีปัญหาเรื่องมารยาท ความรับผิดชอบ ความก้าวร้าวของเด็ก และปัญหาจริยธรรมมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองสนใจเรื่องวินัยเพราะวินัยเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองในการที่จะทำตามกฎแห่งชีวิต กฎแห่งสังคม รวมทั้งการร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก กล่าวคือ พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในตัวเด็กเบื้องต้น และทราบพัฒนาการเบื้องต้นของเด็กอย่างต่อเนื่อง สามารถที่จะให้ข้อมูลกับครูในฐานะที่ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กมองเด็กในมุมมองที่แตกต่างจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูจะวิเคราะห์เด็กโดยสัมพันธ์กับความรู้ทางวิชาชีพของตน ซึ่งสอดคล้องกับเยาเวพา เดชะคุปต์ (2542:14) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาลเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาการทุก ๆ ด้าน อิทธิพลจากทางบ้านมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การสอนให้เด็กเก่ง ดี มีสุข หรือการแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพราะการที่ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการที่เจริญเติบโตงอกงามและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

8. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ปกครองจะให้ความสนใจในการอ่านเขียนของลูก มากที่สุด (ร้อยละ 77.96) รองลงมา เป็นการ พุดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ (ร้อยละ 76.00) และการฝึกให้ลูกพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถอภิปรายได้ว่า อาจเป็นเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ส่งลูกเข้ามาศึกษาในโรงเรียนเครือภคินีพระหฤทัยซึ่งเป็นโรงเรียนเครือคาทอลิกนั้นจะต้องเน้นเนื้อหาด้านวิชาการ ดังนั้นเมื่อเด็กมาโรงเรียนเด็กควรจะอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น ซึ่งจะมองคุณภาพของครูและโรงเรียนที่ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของเด็ก ทางด้านการอ่าน การเขียนหนังสือ และการคิดเลข เป็นต้น ซึ่งถ้าเด็กทำได้คล่อง จะถือว่าเป็นเด็กเรียนดี เรียนเก่ง มีพัฒนาการก้าวหน้า และไม่ให้ความสนใจและไม่เห็นความสำคัญในเรื่องความพร้อมของเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พัชรี สวนแก้ว (2536) ที่ว่า โดยแท้จริงแล้ว ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย เมื่อเข้าโรงเรียนก็คือ ความสามารถในการปรับตัว การเรียนรู้มารยาททางสังคม และการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สมบูรณ์ตามวัย ซึ่งถ้าผู้ปกครองไม่เข้าใจ และมีความมุ่งหวังที่ผิดๆ ก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่งอีก ทั้งการที่ผู้ปกครองได้มีส่วนในพูดคุย สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ ซึ่งผู้ปกครองได้ปฏิบัติเมื่อมารับและส่งลูกที่โรงเรียน โดยสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้และสนใจตามที่ครูได้ขอความร่วมมือหรือแจ้งให้ทราบในช่วงที่ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ (Project approach) ขึ้น ซึ่งผู้ปกครองให้ความสนใจ ช่วยเหลือ แนะนำ ทำให้เด็กอยากเรียนรู้และมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้นสามารถทำให้มีข้อมูลมาบอกเล่าให้เพื่อนและครูฟังได้ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้นมีส่วนในการค้นหาคำตอบร่วมกับเด็ก ได้เรียนรู้วิธีการเรียนของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทนา ภาคบงกช (2536) ที่ว่าการที่ผู้ปกครองได้พูดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับทางโรงเรียนมากขึ้น

9. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ สนับสนุน ปฏิบัติตามข้อกำหนดของทางโรงเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 83.01) สามารถอภิปรายได้ว่า การที่ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พบปะกับครูประจำชั้น ในช่วงเช้าขณะที่มาส่งลูกที่โรงเรียนหรือในช่วงเย็นขณะที่มารับลูกกลับบ้าน ทำให้ครูและผู้ปกครองได้พบปะ สนทนา พูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เข้าใจ ในกฎ ระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสนทนาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดี เป็นการสร้างความรู้สึกประทับใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน ช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้สะดวกและมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อเด็กในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา ตามี (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองต้องการติดต่อกับครูโดยตรงเพื่อปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการเรียนของเด็ก และ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 40) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องการได้รับคำปรึกษาที่โรงเรียนมากที่สุดเพราะการขอรับคำปรึกษาที่โรงเรียน ผู้ปกครองจะได้รับคำปรึกษาจากครูโดยตรง ผู้ปกครองสามารถซักถามประเด็นทั้งที่เป็นปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาทั่วไปได้ ซึ่งการให้คำปรึกษานั้นเป็นการช่วยเหลือให้ผู้รับการปรึกษาสามารถที่จะบอกหรืออธิบายปัญหาของตนเองได้อย่างชัดเจน จนสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และการติดต่อปรึกษากับครูโดยตรงผู้ปกครองจะได้รับทราบข้อมูลหรือสารสนเทศที่ถูกต้องอย่างแท้จริง

รองลงมา พบว่าผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียนในเรื่องของการเป็นอาสาสมัคร (ร้อยละ 81.06) สนับสนุนด้าน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน (ร้อยละ 53.04) และด้านงบประมาณ สามารถอภิปรายได้ว่าผู้ปกครองส่วนมากจะได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความร่วมมือ ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษา โดยการเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยครูดูแลเด็กในห้องเรียน ในการช่วยดูแลเด็กกลุ่มเล็กกลุ่มละ 2-3 คน ซึ่งจะมีลูกของตนเองรวมอยู่ด้วย อีกทั้งการเข้ามาส่วนร่วมในการในห้องเรียนในช่วงที่ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ ที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนในการช่วยประกอบอาหาร เล่านิทานให้เด็กฟัง การมาสาธิตเกี่ยวกับปั้นเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ปกครองคิดว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถทำได้โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องอาศัยความรู้อะไรมากนักแต่มีความสามารถพิเศษส่วนตัว เช่น การเป็นวิทยากร, การเล่านิทานให้เด็กฟัง ซึ่งการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองนี้ นอกจากผู้ปกครองจะได้ใกล้ชิดกับเด็ก ครู และโรงเรียนแล้ว ผู้ปกครองยังได้เรียนรู้การดูแลเด็กจากครูและเพื่อนผู้ปกครองด้วยกันอีกด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2542:48) อีกทั้งยังเป็นการได้ให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ผู้ปกครองคนอื่นทราบเป็นการช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น อีกประการหนึ่งผู้ปกครองของโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัยสวนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ทำให้สามารถที่จะสนับสนุน ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริจาคทรัพย์สินให้กับทางโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2538) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจากการศึกษาพบว่า สมาคมครูและผู้ปกครองมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนและบทบาทในการวางแผนงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของวัสดุสิ่งของและทุนทรัพย์ให้กับทางโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทางผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาก

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในด้านอื่นๆ นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการจัดลำดับความถี่ของคำตอบ โดยการแยกตามรายด้าน ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ควรจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเตรียมความพร้อม ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละชั้นเตรียมความพร้อมของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมกันตามวัย ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เด็กไม่ควรเรียนวิชาการมากเกินไปแต่ควรเน้นให้อ่านออกเขียนได้ ไม่ควรเตรียมเด็กเพื่อสอบแข่งขันและไม่ควรให้การบ้านมากเกินไป สอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2525 : 41) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดในลักษณะของ การเรียนปนเล่น ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กวัยนี้มากที่สุด และในการสอนควรจัดในรูปแบบการเตรียมความพร้อมหรือจัด

กิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคิดจากการเล่น การกระทำ และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมควรเน้นให้อ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ ควรฝึกให้เด็กเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆกัน

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ เด็กควรได้รับอากาศบริสุทธิ์บ้าง ไม่ควรอยู่ในห้องปรับอากาศอย่างเดียว ควรมีลานกิจกรรม ที่สะอาดปลอดภัยโปร่ง ควรมีธรรมชาติให้เด็กศึกษา ควรมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เครื่องเล่นทุกชิ้นควรอยู่ในสภาพที่แข็งแรง มีการปรับปรุงตลอดเวลา และมีลักษณะที่ปลอดภัยต่อนักเรียน ต้องการให้ครูใจดี ไม่เครียดสามารถดูแลเด็กได้ทั่วถึงสอดคล้องกับ อารมณ์ สุวรรณपाल (2537 : 129-139) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบจัดการดูแล ควบคุม ปรับสภาพแวดล้อมให้สถานศึกษาอยู่ในสภาพที่ดี สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีระเบียบเรียบร้อย ซึ่งเป็นการลดอุบัติเหตุ สภาพแวดล้อมที่ดีมีสุขลักษณะช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตดีและสุขภาพร่างกายดีตามไปด้วย สิ่งแวดล้อมในที่นี้หมายถึงห้องน้ำ ห้องส้วม บริเวณภายในและภายนอกอาคาร แสงสว่าง อากาศ ที่สำหรับดื่มและเก็บกักน้ำสะอาด

3.3 ด้านการจัดบริการนักเรียนในด้านอาหาร สุขอนามัย และความปลอดภัย สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ทางโรงเรียนควรเน้นเรื่องการฝึกให้เด็กรับประทานผักให้มากขึ้น ควรติดต่อให้ผู้ปกครองมารับเด็กที่ไม่สบายกลับบ้านทันที ในกรณีที่เชื้อโรคสามารถติดต่อได้ เช่น โรคหวัด ควรให้ความรู้แก่นักเรียนให้รู้จักป้องกันอันตรายเล็กๆน้อย ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ สมใจ ทิพย์ชัยเมธา (2528 : 551) กล่าวว่า ความปลอดภัยในชีวิตประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมที่เด็กทำซ้ำๆอยู่ทุกวัน ครูต้องพยายามแนะนำ ให้เด็กสามารถทำได้ถูกต้องได้อย่าง เช่น การใช้ห้องน้ำ การขึ้นลงบันได การเล่นกับเพื่อน การใช้เครื่องเล่นต่างๆ สิ่งเหล่านี้ หากเด็กทำอย่างรีบร้อน ขาดความระมัดระวัง ใช้ผิดวิธี อาจเกิดอันตรายได้

3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ทางโรงเรียนไม่ควรส่งข่าวสารถึงผู้ปกครองกระชั้นชิดเกินไปทำให้ผู้ปกครองเตรียมตัวไม่ทัน ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดทำปฏิทินการศึกษาแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะโดยผ่านทางสารสัมพันธ์ประจำสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงานการศึกษาเอกชน (2536 : 234) กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม และ วรนาท รักสกุลไทย (2537 : 199) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาลนั้น จะต้องนำพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนารับผิดชอบและตัดสินใจเกี่ยวกับเด็กของตน เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์มากที่สุด

3.5 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ควรฝึกให้เด็กมีสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ รู้จักแบ่งปัน มีวินัยในตนเอง รักในความเป็นไทย และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ซึ่งในปัจจุบันได้เกิดปัญหาทางจริยธรรมที่มีความซับซ้อนตามความยุ่งยาก

ทางสังคม อาจเนื่องมาจากสถาบันครอบครัวได้กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นทำให้ผู้ปกครองมีภาระยุ่งอยู่กับการทำมาหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมของเด็ก ดังนั้นครูกับผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในวัยเด็กผ่านทางการเป็นแบบอย่าง การเล่านิทาน การกระตุ้นด้วยคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับ มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2547) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ใน 3 ลักษณะ คือ การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเอง คือการช่วยเหลือตนเอง การรักษาความสะอาด การมีความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร การรู้จักรอคอย อดกลั้น สามารถควบคุมตนเองได้ และการพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่น คือ ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา การเป็นผู้ตาม ผู้นำที่ดี ความกตัญญูกตเวที การรู้จักเล่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึง การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม คือการรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร ในด้านการให้ความสนใจในการอ่านและเขียนของลูก รวมถึงการมีส่วนร่วม ในการดูแล แนะนำ ในการทำการบ้าน มากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนเครือภคินีพระฤทัย เป็นโรงเรียนเครือคาทอลิก ที่จะเน้นการจัดการเรียนการสอนในด้านวิชาการ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ ต้องการให้บุตรหลานตนเองเป็น เด็กเรียนเก่ง เรียนดี อ่านออก เขียนได้ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยเป็นต้นไป ดังนั้น โรงเรียนเครือภคินีพระฤทัย ในระดับการศึกษาปฐมวัย ควรจัดประสบการณ์และ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ไม่ควรเน้นวิชาการเป็นสำคัญ และรวมถึงการบ้านมากเกินไป แต่ควรให้เด็กได้ฝึกการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาตนเองครบทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อม ๆ กันส่วนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ควรจะเน้นในด้านวิชาการให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมตัวในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ทางโรงเรียนควรเน้นการจัดกิจกรรม เสริมประสบการณ์ที่มุ่งให้นักเรียนได้มีโอกาส ฟัง พูด คิดแก้ปัญหา และใช้เหตุผล เป็นการส่งเสริม ให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้วย รวมถึงการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่ผู้ปกครองจะได้เห็นความสำคัญ ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มากขึ้นกว่าเดิม ไม่ใช่มุ่งหวังที่จะเห็นลูกเป็นเด็กที่เรียน เก่ง อ่านหนังสือออก เขียนลายมือสวย บวก-ลบเลขได้คล่อง จึงส่งลูกมาเรียนที่โรงเรียนคาทอลิก เพื่อที่จะได้นำพาลูกไปสอบเข้าในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตามความต้องการของผู้ปกครองได้ และใน การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้น ควรจะเน้นให้ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน โดยจัดเป็นกิจกรรมเสริม

ในช่วงของการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองในรูปแบบที่ผู้ปกครองได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมด้วย เพื่อทางโรงเรียนจะได้ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองได้อีกทางหนึ่ง

2. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมความสามารถเฉพาะด้านของลูก โดยเฉพาะด้านการแสดงออก เช่น การแสดงความสามารถด้านการแสดง หรือกิจกรรมที่มีการแข่งขัน จะมีจำนวนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนมากที่สุด ส่วนกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนน้อยที่สุด ดังนั้น ทางโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน ว่าส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กในด้านใดบ้าง พร้อมกับสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมอย่างมีคุณภาพ อีกทั้ง ควรจัดกิจกรรมในวันเสาร์ และใช้เวลาแค่ครึ่งวัน เท่านั้น เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ มากขึ้นและเข้าร่วมอย่างมีคุณภาพอีกด้วย

3. จำนวนข้อย่อยในแต่ละหัวข้อของแต่ละคำถามที่มีมากกว่า 5 คำตอบขึ้นไป ผู้วิจัยพบว่า ผู้ปกครองหรือผู้ที่ได้รับแบบสอบถามจะเกิดความเบื่อหน่ายหรือไม่อยากอ่าน จึงทำให้เมื่อได้รับแบบสอบถามจึงตอบมาแบบขอไปที โดยการขีด ให้ทุกข้อ ทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัย ดังนั้นจึงควรปรับจำนวนหัวข้อย่อยในแต่ละคำตอบให้น้อยลง อีกทั้งควรเพิ่มเติมในส่วนที่ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปร ระดับการศึกษา จำนวนบุตร อาชีพของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในด้านความรู้ และ ด้านพฤติกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณี ภูพัฒน์ . (2538). การศึกษาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้และไม่ใช้จดหมาย
ข่าวแบบสื่อสารสองทาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ . (2546) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว . ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ..(2546) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิติมา ปรีดีติลก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒน์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542) การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2544 ,ตุลาคม) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน วารสารการศึกษาปฐมวัย .
5 (4) : 30 – 37.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2539) ยุทธศาสตร์การจัดการมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเอกชน.
การศึกษาเอกชน : 11 - 18
- ฉลอง คงเจริญ. (2545). การศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการ
มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2536). ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย น.1 - 47 ชุดวิชาหลักการและแนวคิด
ทางการศึกษาปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 8 –15.นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2537). “ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ” ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการศึกษาปฐมวัย
หน่วยที่ 8. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญศักดิ์ เองสมบุญ. (2533). ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวลีพร อะนะมาน. (2539). ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน จ.สระบุรี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชุมพร นวกิติกุล. (2534). บทบาทของสมาคมและครูในการพัฒนาเด็กและเยาวชน.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

- สุชาติ พ่วงสมจิตร์.(2542). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- เดือนเพ็ญ เปรมจิตร์. (2538). ความคาดหวังของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ค่ายบางระจัน จ. สิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2542). เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา. กองโรงเรียนสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- นันทา แทนธานี. (2534). การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นภาพรณ อุณาภูล. (2540). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา คชภักดี. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- _____. (2543). ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ – 5 ปี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539) “ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา”. ในประมวล 3 สารชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13-15. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2539). การส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- นิภา ทองไทย. (2525). หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นรินทร์ จงวุฒิเวตน์. (2527). แนวนโยบายวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภา.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ประมวญ คิตคินสัน. (2536). *เมื่อลูกรักได้ครูดี*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2532). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซท.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). *การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน : บทความเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). *การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ดวงกลม.
- พิมพา ตามี. (2540). *ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม.(ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์วัลย์ ปรีดาสวัสดิ์. (2526). *ระบบบริหารจัดการระดับอำเภอเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน*. นครปฐม : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พินิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พรพิมล แซ่ซี. (2540). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2523). *เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อย่างไร*. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์เด็กหญิงปากเกร็ด
- ภิญญา ภูศรี. (2535). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจะเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครู*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี โชติมา. (2546). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร. (2547). *การปลูกฝังจริยธรรมเด็กปฐมวัย*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 8(2): 9-13
- มณฑิยา ทุมพันธ์. (2546). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์.
- เยาวนุช ทานาม. (2545). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสอนภาษาจีน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เยาวพา เดชะคุปต์. (2525). *ศูนย์ได้กวัยก่อนเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2540) รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า. *วารสารการศึกษา ปฐมวัย*. 1(3) : 8-18.
- _____. (2542) *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- _____. (2542) *การบริหาร และการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิรูปการศึกษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : มติชน.
- รุ่งเรือง สุชาภิรมย์. (2544, กุมภาพันธุ์). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา*. ประสพการณ์จากนานาชาติ. *วารสารวิชาการ*. 2(4):11-12.
- วารี กติกา. (2540). *การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่ :วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2525). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วีรนุช ปิณฑวนิช. (2544). *กะเทาะร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *สานปฏิรูป*. 4, 43 : 19-24.
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2537). "นวัตกรรมและเทคโนโลยีประเภทหลักสูตร," น.169-170. เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. *ชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2537). *การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 13. น. 172-199. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติรี. (2541). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้น ป.5 – 6 ในเขตดลิ่งชั้น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2537). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2538). *บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. (2528). *สวัสดิศึกษาและสวัสดิศึกษาปฐมวัย*. ในเอกสารชุดการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 2 หน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สมพักตร์ ศรีประไพ. (2520). ความคาดหวังของโรงเรียนและครอบครัวเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมร ทองดี. (2537). "วิวัฒนาการทางการปฐมวัยศึกษา". น. 1-58. *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-4*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538) แนวทางจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ :ดวงกมล _____.(2544). เด็ดดอกไม้ฉันนั้นกระเทือนถึงดวงดาวการปลูกฝังเด็กปฐมวัยรักสิ่งแวดล้อม. ใน *หนังสืองานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 12 พฤศจิกายน 2544*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2514). คำถามคำตอบบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา. ใน *อำไพ สุจริตกุล (บรรณาธิการ), เอกสารทางวิชาการ : หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา*. น. 6-12.
- สุวัช พานิชวงษ์ (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2541). *รายงานผลการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในเขตภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.
- _____. (2544). "ปฏิรูปการเรียนรู้ : ทุกส่วนต้องปฏิรูปไปด้วยกัน," *รายงานปฏิรูป การศึกษาไทย*. 39 (15 มีนาคม 2544) : 1.
- _____. (2541). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2536). *แบบประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนชั้นอนุบาล เล่มที่ 2*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). "บ้านและโรงเรียน" ใน *ปฐมวัยศึกษา :หลักสูตรและแนวปฏิบัติ บทที่ 11*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 *หลักการจัดอนุบาลศึกษา*.
- อมรชัย ตันติเมธ. (2536). "แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย," ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย หน่วยที่13*. น.26. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อภิญา เวชชยชัย. (2544). *รายงานการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- อรุณี หรดาล. (2536). “ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา”. น. 1-80. *ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13-15*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาคม ตีร์เจริญ. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำเยาวชนกับการเผยแพร่ภาษาไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารี รังสินันท์. (2524). *บทบาทของพ่อแม่และครูที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อารมณี สุวรรณपाल. (2537ก). *หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นอาคารสถานที่. ในเอกสารชุดการสอนชุดวิชาหลักและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 10. น.70-118. : นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- Anthony ,W.R . (1996,June). “ *The politics of participation in a school-community-business-collaborative,*” *Dissertation Abstracts International*. 56(12) : 4632 – A.
- Berger,E.H.(1981).*Parents as Partners in Education*. Ohio: Merrill Publishing Company
- Edward ,S.I. (1998,August). “ *Collaborative/ participative Curriculum Development in an Adult ESL Setting,*” *Dissertation Abstracts International*. 36(04) : 878 – A.
- Billman, J., & Sherman, J.A. (1996). *Observation and participation in early childhood settings : A practicum guide*. Toronto : Allyn and Bacon.
- Bredenkamp, S. (1987). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8 (Expanded edition)*. Washington, DC : NAEYC.
- Connelly, F.M., & Clandinin, D.J. (1988). *Teachers as curriculum planners : Narratives of experience*. New York : Teachers College Press.
- Erikson, E. (1963). *Childhood and Society*. London : Imago.
- Garcia, C.R. (1985, June).” *Theoretical Background to a Curriculum Design for Puerto Rican Kindergarten Students,*” *Dissertation Abstracts International*. 36(04) : 45 : 3593– A.
- Gramet , K .B. (1997, November). “ *Parent participation in shared decision-making:How is it working (Parent involvement, School districts),*” *Dissertation Abstracts International*. 56(05) : 1516 – A.
- Gustavo,Wilehch-Chaux. (1992) . *The Meaning of Participation. In Brand,Peter Charles.(ed.) Community Participation : Proceedings. Habinet International Seminar*. Colombia.

- Katz, L.G., & Chard, S.C. (2000). The project approach : An overview. In J.L. Roopnarine, J.E. Johnson (eds.), *Approaches to early childhood education*. Pp. 175-189. Columbus, OH : Merrill.
- Lopez, M. & Irma,T. (1998, December). "Parental views on participation,dual language education, and bilingualism," Dissertation Abstracts International. 59(06) : 1887 – A.
- Louise, W.T. (1998, June). "Parental perceptions of current and ideal levels of family participation in early intervention program practices in Illinois (Parent involvement)". Dissertation Abstracts International. 58(12) : 4551 – A.
- Lyons,P.,Robbins,A.,and Smith,A . (1983). *Involving Parents : Handbook for Participation in School*. Michigan : The High / Scope Press.
- McCarthy, M.A., & Houston,J.P. (1980). *Fundamentals of early childhood education*. Cambridge, MA : Winthrop.
- Morrison,G.(1988).*Early Childhood Education Today*. (4th ed.).Toronto :Merrill Publishing.
- Pratt, D. (1980). *Curriculum : Design and development*. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Rock, C.F. (1996, March)." School board types and Community partipation in decision-making," Dissertation Abstracts International. 56(09) : 3403 – A.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development : Theory and practice*. New York : Harcouit, Brace & World.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางขนิษฐา เปรมพงษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ”
โดยมี รองศาสตราจารย์เยาวพา เดชะกุลป์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุม
การทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สมจิตร ทรัพย์อัประไมย เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจแบบสอบถามการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือ
คณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้
นางขนิษฐา เปรมพงษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญีวสิริ จีระเชษฐกุล)

กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานกณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-654-1000 ต่อ 5731, 5618

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-9613617-8 มือถือ 01-1057563

ที่ ศธ 0519.12/๗48๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๗ พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางชนินฐา เปรมพงษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษามหาชนบทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ” โดยมี รองศาสตราจารย์เยาวพา เดชะอุปต์ และ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์พัชรา ห่มพชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษามหาชนบทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางชนินฐา เปรมพงษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เห็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-9613617-8 มือถือ 01-1057563

ที่ ศธ 0519.12/ ๒๕๔๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๗ พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางชนิษฐา เปรมพงษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษานวัตกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายพระฤทธิชัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ” โดยมี รองศาสตราจารย์เยาวพา เดชะคุปต์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สุทธภา ชาติประคินธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษานวัตกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายพระฤทธิชัยของพระเยซูเจ้า แห่งกรุงเทพฯ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางชนิษฐา เปรมพงษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเศชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-9613617-8 มือถือ 01-1057563

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมการเรียนรู้
ของบุตรโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร

โรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระฤทธิของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระฤทธิของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมเลี้ยงดูบุตรในด้านอื่นๆ

4. ท่านเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อผลการวิจัยที่สมบูรณ์

5. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ขอความกรุณา ส่งคืนที่ครูประจำชั้นของลูก ภายในวันที่ 12 มกราคม 2550 จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง

นางชนิษฐา เปรมพงษ์

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย

ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร

โรงเรียนเครือข่ายภาคนี้พระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ซึ่งตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ฐานะทางเศรษฐกิจ / ต่อเดือน

- 1.1 ต่ำกว่า 20,000 บาท
- 1.2 120,001 - 30,000 บาท
- 1.3 30,001 - 50,000 บาท
- 1.4 มากกว่า 50,001 บาท

2. อาชีพ

- 2.1 รับราชการ
- 2.2 รัฐวิสาหกิจ
- 2.3 รับจ้าง
- 2.4 ธุรกิจส่วนตัว
- 2.5 อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ระดับชั้นเรียนของบุตร

- 3.1 ชั้นอนุบาลปีที่ 1
- 3.2 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
- 3.3 ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับที่ท่านปฏิบัติ

2. ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมใดบ้างที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 2.1 ปฐมนิเทศ
- 2.2 นิทรรศการการแสดงผลงาน
- 2.3 วันสำคัญของชาติ เช่น วันรัฐธรรมนูญ
- 2.4 วันสำคัญของบุคคลสำคัญของชาติ เช่น วันพ่อ วันแม่
- 2.5 วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันคริสตมาส
- 2.6 วันเด็ก
- 2.7 กีฬาสี
- 2.8 การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น วันลอยกระทง
- 2.9 การเสริมสร้างสุขภาพนักเรียน
- 2.10 การเยี่ยมชมห้องเรียนลูกรัก
- 2.11 อื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

3. ท่านสามารถเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นเพียงใด

- 3.1 ทุกครั้ง
- 3.2 บางครั้ง
- 3.3 เฉพาะที่ตรงกับวันหยุดราชการ
- 3.4 มาไม่ได้เลย

4. ท่านได้รับการอบรมหรือการให้ความรู้กับผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนจัดให้ในเรื่องใด

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 4.1 วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- 4.2 กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 4.3 การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก
- 4.4 การเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็ก
- 4.5 วิธีการเล่นกับเด็ก
- 4.6 การส่งเสริมการพูดของเด็ก

- 4.7 การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 4.8 นโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน
- 4.9 การแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก
- 4.10 การสร้างวินัยให้กับเด็ก
- 4.11 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 4.12 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง
- 4.13 อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ในการอบรม / ประชุมแต่ละครั้งท่านมีเวลาเพียงใด

- 5.1 ประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง
- 5.2 ครึ่งวัน
- 5.3 ทั้งวัน
- 5.4 แล้วแต่โอกาส
- 5.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. ท่านเห็นว่าควรอบรม / ประชุม ในวันใดที่ท่านสามารถเข้าร่วมประชุมได้

- 6.1 ตอนเย็นของวันราชการ
- 6.2 วันเสาร์
- 6.3 วันอาทิตย์
- 6.4 วันหยุดพิเศษต่างๆ
- 6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. รูปแบบของการอบรม / ประชุมแบบใดที่ท่านต้องการ

- 7.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 7.2 ประชุมเชิงบรรยาย
- 7.3 อื่นๆ (โปรดระบุ)

8. สิ่งใดที่ท่านได้รับจากการอบรม / ประชุม

- 8.1 การชมผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก
- 8.2 กระบวนการจัดการศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
- 8.3 แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก
- 8.4 อภิปรายซักถามในปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก
- 8.5 ได้ทักษะความรู้กลับไปใช้กับเด็กที่บ้าน
- 8.6 อื่นๆ (โปรดระบุ)

9. ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 9.1 จุลสารของโรงเรียน
- 9.2 แผ่นพับ / ใบปลิว
- 9.3 ครู / อาจารย์
- 9.4 จดหมาย
- 9.5 สมุดสื่อสาร
- 9.6 กรรมการโรงเรียน
- 9.7 อื่นๆ (โปรดระบุ)

10. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 10.1 เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กมีทัศนคติที่ดีในการอ่านพูดถึงหนังสือในทางที่ดีให้เด็กฟัง
- 10.2 จัดหาหนังสือภาพต่างๆให้เด็กดู
- 10.3 ฝึกให้เด็กเก็บหนังสือเมื่ออ่านเสร็จแล้ว
- 10.4 อ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน
- 10.5 จัดหาหนังสือที่เด็กสนใจไว้ที่บ้าน
- 10.6 ส่งเสริมให้เด็กหยิบหนังสือมาอ่านในยามว่าง
- 10.7 ชื้อหนังสือเป็นของขวัญในโอกาสต่างๆ
- 10.8 พาเด็กไปห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์
- 10.9 อื่นๆ (โปรดระบุ)

11. ท่านมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียนและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 11.1 สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมาแล้วที่โรงเรียน
- 11.2 กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมที่โรงเรียนมอบหมาย
- 11.3 แนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ
- 11.4 จัดกิจกรรมที่จะเสริมประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้
- 11.5 ดูแล แนะนำ ในการทำการบ้าน
- 11.6 เตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน
- 11.7 เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการค้นคว้า
- 11.8 อื่นๆ (โปรดระบุ)

12. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 12.1 ฝึกให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามกำหนดเวลา
- 12.2 ฝึกให้เด็กรักษาสุขอนามัยความสะอาดของร่างกาย
- 12.3 ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่นอย่างเสรี
- 12.4 สอนให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยในขณะที่เล่น
- 12.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

13. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็กอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 13.1 ฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง
- 13.2 ฝึกให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่ได้อีกเมื่อเลิกเล่น
- 13.3 ฝึกให้เด็กมีความชื่นชมใน ศิลปะ ดนตรี และ กีฬา
- 13.4 ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลง
- 13.5 ส่งเสริมให้เด็กมีมารยาท รู้จักกล่าวคำ สวัสดี ขอโทษ ตามโอกาส
- 13.6 ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม
- 13.7 ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง
- 13.8 สอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน
- 13.9 ให้กำลังใจ ชมเชย ชื่นแยะ สิ่งที่ดีควรทำและไม่ควรทำ
- 13.10 อื่นๆ (โปรดระบุ)

14. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 14.1 พุดคุย สนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ
- 14.2 ใช้เวลาและความสำคัญในการตอบคำถาม
- 14.3 เก็บรวบรวมผลงานเด็ก เพื่อส่งเสริมให้กำลังใจเด็ก
- 14.4 พุดคุยสนทนาตอบคำถามของเด็กขณะดูโทรทัศน์
- 14.5 ช่วยเหลือในการค้นแหล่งเรียนรู้
- 14.6 ฝึกให้ลูกพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 14.7 ฝึกให้ลูกเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 14.8 ให้ความสนใจในการอ่านและเขียนของลูก
- 14.9 อื่นๆ (โปรดระบุ)

15. ท่านให้การสนับสนุนสถานศึกษาในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 15.1 งบประมาณ
- 15.2 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน
- 15.3 การจัดการเรียนการสอน
- 15.4 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร
- 15.5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม
- 15.6 การจรรยาบรรณ
- 15.7 การเป็นอาสาสมัคร
- 15.8 การเป็นวิทยากร
- 15.9 การจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน
- 15.10 ความปลอดภัยของเด็ก
- 15.11 การให้ข้อมูลเด็กกับผู้เกี่ยวข้อง
- 15.12 การให้ความร่วมมือ สนับสนุน และปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน
- 15.13 การให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจต่างๆของทางโรงเรียน
- 15.14 การมาพบครูประจำชั้นเพื่อรับทราบพัฒนาการของเด็กตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด
- 15.15 อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของท่านในการส่งเสริมเลี้ยงดูบุตรในด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางชนิษฐา เปรมพงษ์
วันเดือนปีเกิด	12 ตุลาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	59/180 หมู่ 4 ซอยไสวประชาราษฎร์ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูเอกชน
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบัวขาว อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2538	คบ. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2550	กศม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ